

Mlašč tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 8

V Celovcu, dne 21. februarja 1957

Cena 1.50 šilinga

Slovenščina uradni jezik na Koroškem

Minulo soboto ob dvajseti uri zvečer je celovški radio objavil razsodbo Vrhovnega sodišča v Avstriji (Oberster Gerichtshof), da je poleg nemščine tudi slovenščina uradni jezik na Koroškem.

V zvezi z nekim stanovanjskim procesom na Gradiščanskem je šla vsa pravna zadeva do Vrhovnega sodišča na Dunaju. To najvišje sodišče na Dunaju je v smislu odstavka 3 člena 7 državne pogodbe odločilo, da je v upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim in mešanim prebivalstvom slovenski ali hrvaški jezik dodatno k nemškemu jeziku pripuščen kot uradni jezik in zaradi tega ima obtoženi pravico do neposrednega kontakta s sodiščem v hrvaškem ali slovenskem jeziku brez tolmača.

Ta načelna razsodba Vrhovnega avstrijskega sodišča je izšla dne 5. decembra 1956 št. 3 Ob 575/56 in se nanaša na akt C 16/56 Okrajnega sodišča v Železnu-Eisenstadt.

Ta temeljna razsodba Vrhovnega sodišča dokazuje na eni strani, da imamo pri nas v državi vsekakor sodno oblast, ki razlaga določila državne pogodbe nepristransko in brez vsakega krajevnega šovinizma, na drugi strani pa tudi ta razsodba jasno dokazuje, da smo mi od vsega početka pravilno tolmačili besedilo državne pogodbe, o kateri je avstrijski parlament leta 1955 soglasno določil, da je v vseh svojih členih obvezna za vlado in državo. Kancelar Raab je to dejstvo še prav izrecno poudaril, ko je dejal, da vsa k poslanec, ki glasuje za besedilo državne pogodbe, glasuje za vse njene člene. Glasoval je torej tudi za člen 7 državne pogodbe, ki zadeva nas Slovence na Koroškem in Hrvatov na Gradiščanskem. Državna pogodba prav jasno govori o avstrijski državi na eni strani in o narodnih manjšinah Slovencev in Hrvatov. Tretjega faktorja državna pogodba ne pozna in prav zaradi tega nikakor ne bomo pristali na vključitev katerega tretjega faktorja, pa naj si bo pod to ali drugo „firmo“.

Zgornji tako važni razglas je prinesel celovški radio zadnjo soboto le v oddaji ob 20. uri in ne več v oddaji ob 22. uri, čeprav je bilo ostalo radijsko poročilo ob desetih zvečer dobesedno isto, kakor ob osmih. Ta vest je koroškemu glasilu največje avstrijske stranke, celovški „Volkszeitung“, vzela sapa in naslednji dan, v nedeljo 17. februarja, tega važnega dejstva sploh ne omenja. „Kleine Zeitung“, ki jo tiskajo na istih strojih, pa je skoraj zadela kap. Hudo se jezi nad to razsodbo najvišjega sodišča v Avstriji.

Slovenci nismo drugačne razsodbe pričakovali, ker še verujemo v nepristranost sodišč. Razume pa se, da ta načelna razsodba Vrhovnega sodišča v državi zahteva postavitev jezikovno sposobnih uradnikov, zahteva osnovno dvojezično šolstvo in dvojezično gimnazijo, ki bo take uradnike vzgajala. Tu se tudi jasno vidi politična nezrelost raznih udruženj staršev na koroških srednjih šolah, ki protestirajo proti pouku slovenščine in pri tem sami ne uvidijo, da preprečujejo dejansko svojim otrokom dosegajo uspešnosti za službovanje v južnem delu dežele. Sicer pa to ne more biti naša slovenska skrb, to naj bo zadeva onih vladajočih nemških krogov, ki še danes niso spoznali in doumeli, da je čas nemškega nadčloveka minil, da hočeš nočeš gremo vendar v novi čas, ki bo poznal le enakopravne narode v Evropi. Na Koroškem pa imamo priložnost pokazati prve korake medsebojnega spoštovanja in razumevanja.

Prav gotovo sledi iz razsodbe najvišjega sodišča v Avstriji, da je besedilo državne pogodbe v členu 7 obvezno v celoti, da je tudi

Važna odločitev Vrhovnega sodišča o uradnem jeziku

Sodnik mora slovensko razpravljati s Slovenci

„Evidenzblatt der Rechtsmittelentscheidungen“, leto 25, št. 35, prinaša vsebino razsodbe Vrhovnega sodišča na Dunaju o uradnem jeziku pri sodiščih. V neki tožbi madžarskega veleposestnika na Gradiščanskem, princa Esterhazija proti gradiščanskemu Hrvat Gregoriču, se je slednji skliceval na določbo odstavka 3 člena 7 državne pogodbe, po katerem je slovenščina oziroma hrvaščina dodatno k nemščini pripuščen kot uradni jezik v sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske, kjer je slovensko oziroma mešano prebivalstvo.

Toženi Gregorič je zahteval, da njegovo pravdo odstopijo sodišču, pri katerem je sodnik, ki obvlada hrvaški jezik, kajti on ima po določbah zvezne ustave in državne pogodbe pravico, da pred sodiščem razprav-

lja v svojem materinem jeziku. Pri stvarno in krajevno pristojnem okrajnem sodišču v Železnu pa mu je v sedanji pravdi to nemogoče, ker noben sodnik tega okrajnega sodišča ne zna hrvaško.

Pristojno višje deželno sodišče na Dunaju tej zahtevi ni ugodilo ter je svojo odločbo utemeljilo tako: „Obtoženec ni sploh trdil, da v Železnu ni tolmača za hrvaški jezik. Pri razpravljanju s pomočjo tolmača ne bi bila kršena enakost državljanov pred sodiščem. Iz določbe prvega dela člena 7 odstavka 3 pa ni moč izvajati, da ima kak Hrvat pravico razpravljati samo pred sodnikom, ki obvlada hrvaški jezik.“

Gregorič se je pritožil na Vrhovno sodišče (Oberster Gerichtshof) na Dunaju kot zadnjo instanco v državi, ki je odločila, da

»je z neposredno izvršno ustavno določbo člena 7 odstavka 3 državne pogodbe bil člen 8 zveznega ustavnega zakona in člen 53/1 odst. GEO (Pravdnega postopnika) spremenjen v smislu, da je odslej v upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom slovenski oziroma hrvaški jezik pripuščen dodatno in poleg nemščine kot uradni jezik. Zato ima obtoženec kot avstrijski državljan hrvaške manjšine pravico na neposredni stik s sodiščem v hrvaškem uradnem jeziku brez tolmača ...«

Zato je nato sodišče odklonilo zahtevo po prenosu pravde k drugemu sodišču in je izrecno poudarilo, da mora biti ta pravda dodeljena sodišču v Železnu in sicer sodniku,

ki zna oba uradna jezika. V nasprotnem primeru bi bila obtoženci Gregoriču prikratena ustavno zajamčena pravica, ugotavlja Vrhovno sodišče.

Stališče koroškega deželnega glavarja

Dne 19. februarja je deželni glavar g. Ferdinand Wedenig v svojem nagovoru po celovškem radiu zavzel med drugim tudi stališče k najnovejši razsodbi Vrhovnega sodišča na Dunaju, katere vsebino navajamo zgoraj. Deželni glavar je rekel nadalje:

„Temelj pravnih vprašanj manjšinske politike je državna pogodba, ki ni samo del avstrijskega notranjega prava, temveč tudi mednarodnega prava. Mi smo državno pogodbo podpisali in smo vsled tega na njene določbe vezani.“

v vsej upravi v jezikovno mešanem in slovenskem ozemlju slovenščina obvezni uradni jezik. Okrajno sodišče v Pliberku, v Dobri vesi, v Železni Kapli, v Celovcu, v Borovljah, v Rožku, v Beljaku, Podkloštru, v Šmohorju in deželno sodišče v Celovcu so po razsodbi najvišjega sodišča neposredno prizadeti. Isto velja tudi za vsa upravna oblastva v poštevh prihajajočega ozemlja. Pri znanju slovenščine kot uradnega jezika morajo na zunaj odgovarjati napis, ki jih državna pogodba tudi predvideva.

Kot avstrijski državljani, ki izpolnjujemo vse dolžnosti, katere nam nalaga naša državna ustava z zakoni, se ne bomo nikdar pozabili na pravice, ki jih nam ista ustava daje.

Ves koroški šovinizem nas ne moti, ker je vse to le medel ostanek plesnive preteklosti. Vsa bodočnost pa leži v pravilnem pojmovanju medsebojnih odnosov, v zvestobi do v pogodbah prevzetih dolžnosti, v zupanju do podpisnikov mednarodnih pogodb. To zupanje imamo in na to zupanje gradimo in kakor dokazuje razsodba najvišjega sodišča v naši državi, smemo na tem zupanju graditi in svoje pravice tudi v bodoče uveljaviti.

Nad eno stoletje smo se Slovenci borili za priznanje našega lepega jezika tudi v javnem in upravnem življenju in smo po državnih pogodbah to priznanje dosegli. Sedaj je seve naša dolžnost, da se te pravice tudi v polni meri zavedamo in poslužujemo pri vsaki priliki. Skrb dežele in države pa je, da postavi v tem ozemlju uradnike, ki so zmožni obeh deželnih jezikov.

- K R A T K E V E S T I -

GROF HAREWOOD, bratranec angleške kraljice, prodaja starinsko hišno opremo svoje matere, kot srebrnino, porcelan in podobno na javni dražbi v Londonu. Novinarjem je izjavil, da „rabi denar in danes je denar važnejši kot staro srebro“. — Dela to s pristankom svoje matere, ki je že zelo stara. V primeru smrti bi namreč bili ti predmeti visoko obdavčeni, zato jih prodaja grof zdaj, kajti dokler mati še živi in mu lahko izroči denar brez vseh davščin.

ANGLESKA KRALJICA JE ODPOTOVALA na obisk na Portugalsko. Spremlja jo njen soprog vojvoda Filip Edinburški, ki se je pravkar vrnil z večmesečnega potovanja po Avstraliji, Novi Zelandiji in otokih Tihega oceana. Njegova dolga odsotnost iz Londona je izzvala govorice, da se je skregal z ženo. Toda ko sta se njuni poti srečali na nekem portugalskem otoku pred Lizbono, so angleški časopisi objavili velike slike, ki bi naj dokazovale popolno srečo in zadovoljstvo obeh zakonskih polovic. Portugalska vlada je angleškemu kraljevskemu paru pripravila zelo slovesen sprejem, ker obe državi veže že večstoletno prijateljstvo.

ZAVETIŠČE ZA STARCE JE ZGORELO v mestu Warenton v Združenih državah. Požar je povzročila nepojasnjena eksplozija in plameni so kmalu zajeli staro trinadstropno stavbo. Strešno osebje in gasilci so takoj prihiteli in začeli reševati starčke, toda kljub njihovim naporom je od 150 stanovalcev okrog 70 umrlo v plamenih. Številni ranjenci s težkimi opeklinami so bili odpremljeni v bolnico.

TAJFUN JE PREVRNIL LADJO v bližini Jakarte v Indoneziji in 50 potnikov je utonilo v od silovitega viharja razburkanem morju. Bili so povečini begunci, ki so se umaknili iz otokov, na katerih so izbruhnili upori proti centralni indonezijski vladi.

PRISLJENEC JE ZNOREL v Brisbane, mestu v Avstraliji. Bil je to neki Poljak, ki se mu je nenadoma omračil um in je najprej ustrelil svojo ženo in otroka, nato pa zažgal hišo. Potem pa je vdrl v neko bližnje stanovanje in postrelil še neko omoženo ženo in njeni dve hčeri, od katerih je imela prva 13, druga pa 9 let, ter še nekega 11-letnega otroka, ki se je slučajno nahajal v hiši na obisku. Obstrelil in težko ranil je nato nekega 5-letnega otroka, nakar si je zadnjo kroglo pognal v lastno glavo in se mrtev zgrudil na tla.

PRI GRADNJI ELEKTROCENTRALE blizu Nikšića (Jugoslavija) je nek tovorni avtomobil strmoglavil v 100 metrov globoko sotesko. Od 32 na vozilu nahajajočih se delavcev jih je 9 bilo na mestu mrtvih, a nadaljnjih 19 pa težko poškodovanih.

Akti nürnberških procesov v javnost

Zapiske o znanih nürnberških procesih proti glavnim vojnim zločincem namerava začeti objavljati sovjetska vlada. Prvih sedem zvezkov bo izšlo že letos pri neki moskovski knjigarni, ki se specializira na izdajanje pravnih knjig.

Moj odgovor dr. V. Einspielerju

Na brošuro „Jezikovno vprašanje na Koroškem pred sto leti in danes“ molči večina nemških listov. Oglasil se je le g. dr. Val. Einspieler v obliki „odprtega pisma“ v celovški „Volkszeitung“ z dne 13. februarja 1957.

Gospod dr. Val. Einspieler v svojem „odprtem pismu“ ni ovrgel niti ene v brošuri zapisane ugotovitve. Namen brošure ni bil, začeti kake nove politične diskusije, tudi ne napadati katerekoli osebe zaradi političnega prepričanja, pač pa zbrati na enem mestu bistveno dokumentacijo o jezikovnem problemu na Koroškem. Oseb sem se v tej zvezi dotaknil le v toliko, v kolikor so to narekovale stvarne potrebe objektivnega prikazovanja obravnavane snovi.

Na žalost je ostalo pridržano g. dr. Val. Einspielerju, da je v pomanjkanju stvarnih

argumentov posegel po osebnih obdolžitvah, ki z vprašanjem jezika in narodne pripadnosti nimajo prav nobene zveze. Menda se g. dr. Val. Einspieler še ni dokopal do spoznanja, da so tudi Slovenci (pri Nemcih se temu pač nihče ne čudi) po demokratičnih pravilih lahko različnega političnega in svetovnonazornega prepričanja. Najmanj pa je bil moj namen kršiti pieteto do mrtvih. Kot katoličan sem vedno obsojal sleherno nasilje in krivico, ki sta tirjala tako tu kot tam vrsto žrtv. Ugotavljam, da je bil g. dr. Val. Einspieler tisti, ki je šel preko občeločevanske in sinovske pietete, ko je vpeljal v svoje izrazito politično „odprto pismo“ lastnega pokojnega očeta. Prepričan sem, da bi vsa razsodna javnost pozdravila prenehanje „odprtih pisem“, kjer nastopajo že pokojni starši.

Dr. J. Tischler

Politični teden

Po svetu . . .

Bližnji vzhod: Eisenhowerjeva doktrina,

ki proglašča namen Amerike preprečiti vdor komunizma na Bližnji vzhod z gospodarskimi, in če treba, tudi vojaškimi sredstvi, je bila načelno sprejeta v ameriškem parlamentu z majhnimi popravki.

Na političnem nebu Bližnjega vzhoda pa se nabirajo novi oblaki. Očiščevalna dela na Sueškem prekopu naglo napredujejo in računajo da bo v prvi polovici marca ta mednarodna vodna pot odprta za ladje manjše tonaže. Ni pa še rešeno vprašanje, kdo bo nadzoroval promet v prekopolu in kdo bo določeval ter pobiral takse za prehod ladij skozi prekop. Egipt o kaki mednarodni kontroli noče ničesar slišati in zahteva upravo prekopa izključno zase. Velika Britanija in Francija zahtevata ustanovitve posebne mednarodne ustanove, ki bi pod okriljem Združenih narodov upravljala prekop. Večina evropskih držav bi pa rada čimprej spravila svoje čakajoče ladje skozi prekop. Trd oreh bo tudi vprašanje plačila stroškov za čiščenje prekopa, za katere so dali predujem Združeni narodi.

Egipt je postavil kot pogoj za ponovno otvoritev prometa skozi Sueški prekop, da Izraelci zapustijo zadnje koščke ozemlja, ki so ga v nedavnem bliskovitem pohodu skozi Sinajski polotok zasedli. Je to pas pri Gazi, kjer se na majhnem prostoru nahaja 200 tisoč arabskih beguncov, ki so ob ustanovitvi judovske države leta 1948 zapustili izraelsko ozemlje. Begunska taborišča na področju Gaze so bila oporišča stalnih obmejnih vpadov na izraelsko ozemlje. Izrael zahteva pred umikom svojih čet garancije, da se v bodoče ne bodo obnovili. Izraelske čete držijo še tudi nekatere nenaseljene otoke v Akabskem zalivu. Prej so Egipčani s teh otokov s topovi preprečevali dostop v izraelsko pristanišče Elath v Rdečem morju. Tudi tukaj zahtevajo Izraelci garancije za svobodno plovbo.

Ameriški predlogi

Ameriška vlada je stavila Izraelu predlog, da tudi brez formalnih garancij izprazni zasedeno ozemlje, v zameno pa je obljubila, da bo zastavila svoj vpliv za zagotovitev proste plovbe v Akabskem zalivu in Tiranški ožini, prav tako pa tudi za primerno ureditev vprašanja reda v Gazi. Ker pa ni obljubila vojaške pomoči, Izrael še okleva, čeprav Amerika ponuja Izraelu istočasno gospodarsko pomoč za zgraditev pristanišča v Elatu ter položitev petrolejskega cevovoda iz Elata v Haifo v Sredozemskem morju. S tem bi večina transportov petroleja bila neodvisna od Sueškega prekopa. Izgleda, da je prav ta cevovod najbolj interesantno diplomatsko orožje v zapleteni igri na Bližnjem vzhodu, kajti tudi Egipt si bo moral resno premisliti, ali se mu izplača prenapenjati struno z zaprtjem Sueškega prekopa in s tem izzvati gradnjo cevovoda, ki bi znatno razvrednotil pomen Sueškega prekopa.

Afriško-azijske države pa zahtevajo v Združenih narodih sankcije proti Izraelu zaradi neizpolnitve sklepa glavne skupščine,

ki je pozvala Izrael, da takoj izprazni še zasedeno egiptovsko ozemlje. Amerika še ni zavzela jasnega stališča in si skuša s tem pridobiti prijateljev med Arabci, ki na cvenk dolarjev radi slišijo. Tako je jordan-ska vlada, ki ima edina neko upoštevanja vredno vojaško silo med Arabci, nekdanjo „Arabsko legijo“ Angleža Glubba paše (tudi plačevala jo je Anglija), sedaj dala vedeti Ameriki, da bi namesto podpore v angleških funtih prav rada sprejela isto v dolarjih — v smislu Eisenhowerjeve doktrine.

Tudi beduinski kralj Ibn Saud se je iz Amerike preko Španije zadovoljen vrnil v domovino. Čeprav je lastnik najbogatejših petrolejskih vrelcev na svetu, iz katerih ameriške družbe črpajo ogromne količine petroleja in zanje kralju plačujejo davščino v znesku 50 odstotkov dobička, je dobil od ameriške vlade zagotovilo za podporo v denarju in strokovnjakov za organizacijo saudijske armade ter znatno gospodarsko pomoč.

Šepilov je moral iti

Med tem pa je glavni protiigralec Amerike na Bližnjem vzhodu, Sovjetska zveza, odpustila svojega zunanjega ministra Šepilova, to je moža, ki je bil duševni oče sedanje moskovske politike na Bližnjem vzhodu. Šepilov je dobil Nasserja na svojo stran in ga napravil za orodje svoje politike. Omogočil mu je „podržavljenje“ Sueškega prekopa, kar je potem privedlo do znanega angleško-francosko-izraelskega vojaškega pohoda proti Egiptu, ki bi se potem skoraj sprevrgel v novo svetovno vojno. Zamenjal ga je diplomat Gromiko. Nasser gotovo te spremembe ne more biti vesel.

. . . in pri nas v Avstriji

Volilna borba za državnega predsednika se je dejansko že začela, čeprav njeni „uradni“ začetek še ni bil objavljen. Toda fronte so že potegnjene in imena kandidatov že določena.

Socialistično časopisje že agitira za svojega kandidata dr. Schärfa, dočim se je OeVP dogovorila z neodvisneži (FPOe) za skupnega, medstrankarskega kandidata, ki ga pa označujeta kot „nadstrankarskega“. Je to znani kirurg, dunajski univerzitetni profesor dr. Denk.

Ta nova volilna povezava je v političnih krogih sprožila domneve, da se utegne iz nje razviti nova vladna koalicija med Ljudsko stranko in „neodvisneži“, dočim bi socialisti prešli v opozicijo, podobno kot so že več let v Zapadni Nemčiji.

Naši citatelji se bodo gotovo spomnili, da je že ob priliki zadnje vladne krize pri nas skoraj prišlo do razbitja sedanje koalicije in povezave med OeVP in FPOe. Takrat je sestavo vlade iz eksponentov teh strank preprečil pokojni zvezni predsednik Körner, ki ni hotel potrditi vlade, iz katere bi bili izključeni socialisti.

Petrolej zopet jabolko razdora

Predstojnik glavnega rudarskega urada na Dunaju je izdal poročilo o stanju petrolejske proizvodnje v Avstriji, v katerem priporoča pritegnitev tujega kapitala, ki bi po

njegovem mnenju naj omogočil modernizacijo sedanjih industrijskih naprav ter povečavo proizvodnje. V glavnem zaradi dobav Sovjetski zvezi v smislu določb državne pogodbe sedanja proizvodnja ne krije niti domačih potreb ter mora naša država znatne količine tekočih goriv tudi uvažati, posebno ker motorizacija iz leta v leto napreduje.

Ta predlog je našel navdušene zagovornike pri Ljudski stranki (OeVP), dočim je pri socialistih (SPOe) naletel na oster odpor. Razloga za ta odpor sta dva: prvega socialisti sami povedo, in sicer menijo, da bi ob pripustitvi tujega kapitala prešla lastnina petrolejske industrije deloma v tuje roke. Tuji kapital bi s tem dobil velik vpliv na to industrijo na škodo avstrijske države. V tujino bi šel tudi sorazmeren del dobička, kar bi zopet šlo v škodo avstrijske države.

Drugi razlog pa je naslednji: S pripustitvijo udeležbe tujega kapitala v petrolejski industriji bi zasebni gospodarski krogi pridobili znaten vpliv in sedaj podržavljenem podjetju, ki je bilo doslej pretežno pod socialističnim vplivom. Socialisti namreč z gotovostjo računajo, da bi tuji kapital kot zastopnike svojih interesov postavil ljudi, ki so blizu OeVP in z njo povezanemu Wirtschaftsbundu.

Avstrijsko premoženje na Čehoslovaškem

Še vedno dela preglavice dunajski in praški vladi. Za ureditev tega vprašanja tečejo že dalj časa pogajanja. Za ta namen določena mešana komisija se je večkrat sestala, a do sporazuma ni prišlo. Nedavna likvidacija avstrijskega premoženja v Jugoslaviji, pri kateri je beograjska vlada praktično že v prvih povojnih letih izvedeno zasežbo spremenila tudi v svojo pravno lastnino, ne da bi pri tem določila kakršno koli odškodnino prizadetim oz. Avstriji, je našla pesnomovalce tudi v Pragi. Čehoslovaška je sicer pripravljena odškodovati tiste osebe, ki so že leta 1939 imele avstrijsko državljanstvo za premoženje, ki se nahaja na Čehoslovaškem. Tako bi bili izključeni vsi Nemci iz Sudetskih pokrajin, ki so bili do njihovega izгона leta 1945 po čehoslovaškem zakonu čehoslovaški državljani, po Hitlerjevem zakonu pa nemški, sedaj pa so mnogi postali avstrijski državljani. Vprav ti pa tvorijo večino oškodovancev. Izgledi za zanje povoljno rešitev tega vprašanja so po v sedanjem mednarodno-političnem položaju zelo majhni.

Graška opera je gostovala v Mariboru

Kot povrnitev zelo uspelega gostovanja mariborskega opernega gledališča v Gradcu (o katerem smo že poročali), so minuli teden gostovali umetniki graškega ensembela v Mariboru. Predstavili so se mariborskemu občinstvu z Mozartovo opero „Čosi fan tutte“.

Kot poročajo ljubljanski in mariborski listi je občinstvo obdravskega mesta zelo prijazno sprejelo graške goste, saj je obe mesti vezala večstoletna zgodovina, ki je na obeh straneh zapustila medsebojno spoštovanje in razumevanje. Kot piše ljubljanski „Slovenski poročevalec“ so Gradčani Mozartovo mojstrovino „podali z velikim znanjem, veliko odsko prakso in je predstava

Francu Fišerju v slovo

Minulo soboto smo na celovškem pokopališču pri Sv. Martinu spremlili k zadnjem počitku novinarja Franca Fišerja.

Umril je še razmeroma mlad, v 42. letu življenja, v katerem je moral prestatiti mnogo bridkega.

Ko se je rodil, so mu rojenice položile v zibel obilico darov. Bistrost duha, živo fantazijo, smisel za lepoto, čut za umetnost, dobro srce in mehko dušo.

Toda Franc Fišer je živel v svetu, ki je bil pretrd za ljudi njegove vrste. Otroška leta je prebil v času najhujšega pomanjkanja prve svetovne vojne, ki mu je ugrabila tudi očeta. Padel je nekje daleč v tujini, na romunski fronti.

Že v gimnaziji, ki jo je obiskoval v Celju, je pokazal svoje izredne sposobnosti. Zlahka se je učil, imel je izvrsten spomin. Že takrat se je začel zanimati za umetnost. Sodeloval je pri amaterskem gledališču, ki je desetletja pred drugo svetovno vojno v Celju doseglo zavirljivo višino. Vzljubil je slovensko besedo. Privlačevala ga je Prešernova globina, Župančičeva blesteča in opojna beseda in predvsem pa Cankarjeva trpka ljubezen do matere in domovine. Ob branju Cankarja je v sozvočju zabrnela tudi struna njegovega srca in ta naš najgloblji pesnik bolečine, odpovedi in upanja je postal njegov ljubljeneec.

Po maturi je študiral filozofijo in pravo na ljubljanski univerzi. Kmalu je stopil tudi v javno življenje, v katerem je briljiral s svojim uglednim nastopom, duhovitostjo in duhaprisotnostjo v vsakem položaju. Zal ni v nobeni uradni zgodovini zabeležena njegova naloga v borbi za zgraditev univerzitetne knjižnice v Ljubljani, ko si je on kot predstavnik akademske mladine znal v Beogradu odpreti vrata, ki so drugim ostala zaprta.

Že v akademskih letih se je posvetil novinarstvu in je bil začetnik filmskega žurnalizma na Slovenskem. Po drugi svetovni vojni se je naselil na Koroskem in je krepko pomagal pri svoječasnih „Koroški Kroniki“ in pozneje pri „Našem tedniku“, predvsem pri glasbenem oddelku. Pa še vedno je rad napisal kaj iz bogate zakladnice svoje duše. Posebni kadar so prihajale gostovati umetniške skupine iz Slovenije, kot opera, drama, balet in podobno. Kajti njegovo srce je kljub vsemu ostalo še vedno v domovini. Vprav zato je pod nesrečo lastne življenjske usode ter odrezanosti od domovine začel časoma izgubljati pogum za borbo z življenjem. Zardi tega je v zadnjih letih mnogo trpel. Toda trpel je sam, kot kraški bor, ki stoji na samem in ga neusmiljeno bičajo sovražni vetrovi. Pa kljub vsem težavam je v bistvu ostal vedno dober po srcu in je voljno prenašal svoj križ, dokler ga ni Gospod nad življenjem in smrtjo poklical k sebi.

Franc Fišer je mnogo ljubil in mnogo trpel. Prepričani smo, da mu bo Stvarnik, ki je neskončna ljubezen in usmiljenje, to poplačal na onem svetu s srečo, ki mu na zemlji ni bila dana. Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem spominu.

žela zaslužen uspeh.“ Isti list pohvali pevce, ki sicer nimajo kakih svetovnih vokalnih kvalit, pač pa „očitno popolnoma obvladajo svoj material in kot pevci vodijo svoje glasove varno in kultivirano“. Režija je bila zelo prikupna, izenačena in tudi zbor je bil na zavirljivi višini.

„Na koncu predstave sta ob živahnem ploskanju mariborski in graški upravnik gledališča izrazila upanje, da to gostovanje ni bilo zadnje. Tak kulturen dotik s tujci je vsekakor zmeraj spodbuda za premišljeno delo,“ zaključuje list svoje poročilo.

KULTURNI OBZORNIK

MARTIN JEVIKAR:

Slovenska knjiga doma in po svetu

(Konec)

Joža Vovk: Pesmi. Vovk je duhovnik in je to njegova prva pesniška zbirka. Deli se v „Pota, Izgnance in Molitev na gori. Jedro predstavlja prvi del, kjer so zbrane poučne, razpoloženske, izpovedne, socialne in sorodne pesmi. V drugem delu opeva bridko usodo slovenskih izgnancev med vojno in partizane, v tretjem delu moli za domovino itd. Zbirka kaže skromno pesniško osebnost. Pesmi so preproste, ne globoke in napisane v duhu starejše pesniške šole.

Matej Bor: Ropotalo in ptice. Zgodba v verzih. To je satira po vzoru Prešernovega Orglarčka, namenjena otrokom in lepo ilustrirana.

Anton Ingolič: Ugasla dolina. Avtor pripoveduje o življenju prevaljskih železarjev ob koncu 19. stoletja, ko so ukinili tamkajšnje železarne. Osrednja oseba je Lužnikov Blaž, moralni slabič, ki se vrti okrog štirih žensk, kar pisatelj natančneje opisuje kakor usodo železarjev in njihovih družin. Povest spada med šibkejša Ingoličeva dela. Še najboljše je prikazano obdelovanje jekla v tovarni. Vsa socialistična tendenca je umetno pritaknjena.

Miško Kranjec: Čarni nasmech. Povest govori o žalostni usodi uboge deklice, katere smeh

očara vse, ne more pa ji pričarati takega življenja, da bi ji ne bilo treba umreti. Knjiga je polna lirike in ljubezni do narave in človeka.

Mimi Malenšek-Konič: Senca na domačiji. Povest je večerniška in se godi v povojnih letih v jesenskem kotu.

Juš Kozak: Balada o ulici. To je krajša povest o ljudeh neke ulice pod Rožnikom v Ljubljani. En del zgodbe pripoveduje upokojeni novinar Mohor, drugega pisatelj. Delo je bolj skica kot izdelana umetnina.

Vladimir Kavčič: Čez sotesko ne prideš. To je drugo Kavčičevo knjižno delo in se še ni dvignilo nad povprečje.

Alojzij Rebula: Vinograd rimske cesarice. Knjiga je zbirka novel tržaškega pisatelja, deloma ponatisov, deloma novih. Problematika je zanimiva in raznovrstna.

France Bevk: Krivi računi. To je zbirka novel iz medvojne in povojne življenja.

Franc Šrimpf: Evropa-Afrika-Evropa. V svoji potopisni povesti opisuje avtor svoje pomorsko potovanje po Sredozemlju, do Londona in Hamburga, kraje in ljudi, ki jih je srečal. Opisi so konvencionalni, doživetja niso povezana v celoto.

Anton Melik: Ameriška Slovenija. Knjiga je nastala ob avtorjevem obisku Amerike l. 1952. Opisuje ameriško zgodovino in življenje, v prvi vrsti pa slovenske izseljence.

Bertoncelj-Arko: Dhaulagiri. Slovenec v argentinski odpravi na Himalajo. Knjiga je edinstvena, saj jo je napisal prvi Slovenec, ki se je povzpel na tako višino. Potopis je zanimiv in poučen.

Boris Pahor: Nomadi brez oaze. Tržaški pisatelj Boris Pahor je izdal v kratkem presledku dva daljša teksta, najprej Mesto v zalivu, pred nekaj dnevi pa Nomade brez oaze, s podnaslovom Afrika kronika. Delo je avtobiografsko, a se razširja v nekako človeško kroniko. Nomadi brez oaze so brezdomci, ki ne najdejo kotička, kjer bi zazelenela njihova človeška sreča. To so slovenski in hrvatski fantje v Severni Afriki, arabski ljudje in italijanski vojaki. Vsi ti se vicaajo na razbeljenem pečenem ognjišču za grehe, ki jih niso napravili, a prav to trpljenje in vojna vihra jih izzorila v moč. Delo je sestavljeno iz pisateljevega teksta in iz zapisnikov dnevnika, ki ga piše Bojan Pertot iz Trsta, ki pride aprila 1940 v Severno Afriko za vojaka. Zgodba se zapleta in razpleta do 8. februarja 1941, ko se pisatelj dnevnika vrne iz Afrike. Delo ne prikazuje samo dogodkov enega leta, ampak vpleta vanje pisatelj tudi svoje starejše spomine in izpovedi. V razgovorih je mnogo italijanskega besedila.

Mladinsko slovstvo je dobilo razmeroma dosti knjig, ker je izšlo tudi več krajših pravljic in slikanic. Omejil se bom le na naštevaje, ker je premalo časa za podrobnejše obravnavanje. Večja mladinska dela so: Ivan Ribič: Kala, Angelo Cerkenik: Medvedek s Križev gorice, Jurca Branka: Bratec

in sestrice, Lojze Zupanc: Zaklad na Kučarju, Ela Peroci: Tisočkratlepa, Langus (=Vitomil Zupan): Potovanje v tisočera mesta, Mira Mihelič: Štirje letni časi, Dane Lokar: Podoba dekca in še katero.

V ponatisu je izšlo več knjig. V zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev smo dobili Trdino, Jurčiča, Levstika, Stritarja in Župančiča. Dalje so izšli: Prežihov Voranc: Požganica, Doberdob, Jamnica in Solzice, Anton Slodnjak: Neiztroheno srce, Tavčar: Cvetje v jeseni, Bevk: Kaplan Martin Čedermac in Peter Klepec, Jalen: Bobri (vse tri knjige), Cankar: Hiša Marije Pomočnice in Križ na gori, Kalan: Veseli veter, Jurčič: Rokovnjači in Deseti brat, Brnčič: Balada, Srien: Pastir Ciril, Mencinger: Moja hoja na Triglav in morda še kaj.

DRAMATIKA

Dramatika je bila najšibkeje zastopana, saj ni izšlo v knjigi nobeno novo delo. Slovenska gledališča so uprizorila lani štiri izvirna dela, tri komedije in eno tragedijo. Napisali so jih: Matej Bor: Vesolje v akvariju, Jože Javoršek: Povečalno steklo, Dominik Smole: Potovanje v Koromandijo in Branko Hofman: Svetloba velike samote (izšla tudi v reviji Nova Obzorja v Mariboru). Razen tega je izdala knjižico Kristina Brenkova: Najlepša roža. Igra v petih slikah po stari korejski pravljici.

Taka je v glavnih potezah slika lanskega slovenskega leposlovnega ustvarjanja.

Slovenec potuje v deželo večnega ledu

Dinko Bertonec je bil še deček, ko je njegov oče umrl nasilne smrti med minulo vojno na Gorenjskem. Po vojni je kot begunec prišel v Avstrijo, nato pa se je preselil v Argentino. S seboj pa je odnesel ljubezen do slovenske domovine, do planinstva in zimskega športa, ki sta na Gorenjskem doma. V Argentini si je večkrat priporil državno prvenstvo v smučanju, obenem pa je postal znan v ondodnih planinskih krogih po svojih vzponih na najvišje gore Južne Amerike. Ko je pred dvema letoma odšla argentinska ekspedicija v Himalaje, da osvoji 8.175 metrov visoki vrh Dhaulaghiri, je bil Dinko Bertonec povabljen k temu podvigu, ki ga je potem opisal v zanimivi in pretresljivi knjigi „DHAULAGHIRI“ (lahko jo naročite pri Mohorjevi družbi v Celovcu, stane broširana 45.— šil. vezana pa 55.— šil.)

Ko se je vrnil iz skrivnostne Himalaje, pa Dinko ni dolgo ostal brez dela. Argentinska vlada ga je poklicala, da se pridruži argentinski odpravi v Antarktiko, to je na celino okrog južnega tečaja naše Zemlje. Ta celina je skoraj vsa pokrita z večnim ledom. V njenem osrčju se skrivajo bogata ležišča rud, petroleja in drugih naravnih zakladov. Zato se je v zadnjih letih pozornost bližnjih držav in glavnih veselih sveta osredotočila na to neobljudeno ledeno pustinja, v kateri so doslej živeli samo pingvini in druge živali. Poleg Argentine so postavili stalne postojanke na raznih točkah Antarktike še Amerikanci, Rusi, Angleži, ki raziskujejo pokrajino ter vrtajo v led in zemljo. Povrh tega pa so se letos podale v ta del sveta številne vremenoslovske ekspedicije, ker je menda od pojavov v Antarktiki odvisno vreme v Evropi in Ameriki. Skupno se je letos zbralo na ledu okrog Južnega tečaja 6000 moških, ki pripadajo 55 narodnostim. V pričujočem dopisu opisuje Dinko Bertonec svojo pot v deželo večnega ledu.

V ponedeljek 26. 11. ob pol dveh popoldne smo dvignili sidra v Puerto Nuevo (v Bs. Airesu). Odpluli smo po reki in potem po morju proti jugu. Vreme je bilo ves čas viharno, morje jako razburkano in sem se zelo slabo počutil. 2. 12. smo se morali celo vrniti proti severu, na otočje Islas del Estado, zaradi viharja. Ves dan smo ostali tam v nekem majhnem zalivu. Počitek mi je strašno dobro del. Zakaj ko to pišem, plujemo že po kanalih Ognjene zemlje proti Ushuaii.

Z „Ognjene zemlje“ med ledenike

Na Ognjeni zemlji smo čakali več dni lepega vremena. 5. decembra ob 3 ponoči pa slo le krenili v Drake-ovo morje. Obnašalo se je dostojneje kot prejšnje dni in sem se celo jaz prav dobro počutil. 6. 12. popoldne smo zagledali manjšo skupino otokov, ki tvorijo najvzhodnejšo predstražo Šetlandskega otočja. Eden izmed njih nosi ime Isla Elefante. 7. 12. zjutraj okrog 8. ure smo počasi pluli skozi preliv, obdan na obeh straneh z ledeniki in poln ledenih gor, v čeden zalivu, nazvan „Esperanza“. Usidrali smo se nekaj sto metrov pred bregom in začeli z izkrcavanjem zalog in osebja za „Base Esperanza“. Vojaštvo in mornarica imata tu vsaka svoje oporišče. Nekaj sto metrov vstran je postavljena angleška postojanka, kamor nismo šli nič pogledat. Brž, ko smo se mogli izmakniti z ladje, smo se podali v vojaško bazo. Nisem se mogel načuditi, kako udobno je to oporišče zgrajeno. Centralna kurjava, topla in mrzla voda, jedilnica, bar, radio in „combinado“. Se celo klavir imajo. Pokrajina okoli me je izredno navdušila. Vse je pokrito s snegom in ledom, le okrog postojanke je videti nekaj kopne zemlje. V ozadju se dvigujejo hribi, ki dosežajo precejšnjo nadmorsko višino. Na najbližjem izmed njih, ki ga kličejo „La Flora“, bi se dalo celo plezati. Malo višji in oddaljenejši je Cerro Piramide. Na desno pa se dviga ves v led zavrt Mount Taylor. Vseč mi je bilo tukaj in zdi se mi, da bi bilo to področje za mene idealno. Žal moram naprej, v „Base Belgrano“ in nič ne vem, kako se bom tam privadil na brezkončno snežno ravnino. Še zanimivost o prebivalcih Antarktike, o ka-

terih mi je vsakdo govoril, predno sem odpotoval. Pinguinov je namreč vse črno okrog in okrog. Poleg njih je še nekaj vrst ptičev, drugih živali pa do zdaj nisem opazil. — 9. 12. smo odpluli dalje po Šetlandskem otočju. Pristali smo v majhnem, lepem zalivu Potter na otoku King George. Oporišče je zasedeno samo poleti in se imenuje po poročniku Yobany-ju. Vse okrog zaliva ležejo v morje ledeniki, ki se lomijo v vodo v velikih odlomih. — Po opravljenem delu smo krenili v zaliv „Luna“ na otoku Livingston. Zaliv se imenuje po majhnem otočku, ki ima obliko polmeseca in se zato naziva „Media Luna“. Ta baza nosi ime poročnika Cármara. Zaradi nemirnega morja izkrcavanja nismo mogli izvesti in po enodnevnem čakanju smo šli naprej proti jugu v smeri otoka Decepción. Samo nekaj ljudi smo še preje s pomočjo helikopterja odpravili v postojanko.

Pestro potovanje od otoka do otoka

Otok Decepción je ogromno žrelo potopljenege vulkana, ki se je pogreznil v morje. Tesna ožina, široka komaj kakih sto metrov, veže velikanski zaliv v notranjosti otoka z odprtim morjem. Jako previdno smo zapluli skozi ta ozka vrata v notranje jezero. Na otoku so kar tri baze: angleška, čilska in argentinska. Angleži so enostavno zasedli norveško tovarno-topilnico kitove masti, ki so jo Norvežani zaradi pretekle vojne opustili. Argentinska postojanka je prav dobro opremljena. Ko so nas pustili z ladje, smo nekateri brž odrinili v hribe, čeprav niso nič posebnega. Pet ljudi se nas je povzpelo na najvišjo točko otoka, za katero pa ne vem, kako se imenuje. Posebne višine nima, pa je vendar ves hrib zavrt v led in sneg.

16. 12. ob 9. zjutraj smo dvignili sidra in zapluli v „Mar de la Flota“. Spet smo ubirali proti jugu. Okrog šestih zvečer smo se zasedrali v skupini otokov Palmer v zalivu Dallman, kjer se nahaja na majhni skupini otokov mornariški odred (destacamento naval) Melchior. Pokrajina se je popolnoma spremenila. Morje se oži med otoki v krasne fjorde. Poleg naše barke plujejo ledene gore in ledeni bloki vseh mogočih velikosti. Tudi hribov ne manjka. Strašno me

je imelo, da bi jo kam mahnil. Postojanka je podobna vsem drugim: stolpi za radio, ena ali dve hišici, skladišče in še nekaj navlake okrog.

18. 12. zjutraj smo nadaljevali vožnjo po fjordih do prelepega zaliva in postojanke „Almirante Brown“. Tukaj mi kar zmanjka besed in ne morem dostojno opisati naravnih lepot, ki so se razgrinjale pred mojimi očmi. Zaliv obdajajo 30 in več metrov visoke ledene stene, po morju plavajo neštete ledene gore, ki se bleščijo v vseh mogočih modro-belih barvah. Galebi ter veliki in mali petreli ribarijo in se pretepajo za ostanke, ki jih mečemo z ladje. Nad zalivom se dvigajo lepi, v led zaviti vrhovi. Kar nekam pošastno gledajo na človeka. Skoraj si ne upam iskati smeri med številnimi visečimi ledeniki in razpokami, s katerimi so zavarovani. Pogled je naravnost veličasten.

Žrtev karmeličank v moderni operi

Konec januarja je bila v gledališču „La Scala“ v Milanu krstna predstava nove opere angleškega skladatelja Poulenca „Pogovori karmeličank“. Besedilo za to opero je spisal znani prerano umrl francoski katoliški pisatelj Gorges Bernanos, (ki ga nekateri izmed naših čitateljev poznajo po njegovem globokem romanu „Dnevnik vaškega župnika“). Bernanos je prvotno nameraval spisati zgodbo za film, toda iz njega je nastala drama, ki so jo z velikim uspehom uprizorili v nekem pariškem gledališču. Tu jo je videl angleški skladatelj Poulenc, ki se je odločil, da napiše na to besedilo novo opero. Bernanosova drama se naslanja na resničen dogodek.

Dne 17. julija 1794 je 14 sester karmeličank iz samostana v Compiègne bilo obglavljenih po sodbi revolucionarnega sodišča. Na morišče so šli prepevajoč cerkveno hvalnico. Ta dogodek je potem opisala pisateljica Gertrude von Stein v „Die Letzte am Schaffott.“ V tej zgodbi nastopa še 16 sestra, Bianca de la Force, ki je tudi osrednja oseba Bernanosove drame in sedaj Poulencove opere. V njej se odigrava glavni konflikt te drame, boj med pripravljenostjo na mučeništvo za vero ter strahom pred smrtjo.

Bianca je zelo nežno dekle, ki so jo v družini vsi imeli za zelo boječo. Ona je žrtev strahu, ki ga je mati prestala preden, jo je porodila; Bianca se ga zaveda in sramuje te prirojene boječnosti. Iz nje izvira tudi njen strah pred svetom in življenjem. S 16. letom stopi v karmeličanski samostan v mestu Compiègne, da najde v samostanu zavetje pred svetom.

Toda v teku petih let njenega življenja v samostanu so Francijo pretresli siloviti dogodki. Izbruhnili je velika revolucija, ki je v krvi in razdejanju pokopala stari svet in red, v katerega je spadala tudi karmeličanski skupnost. Mlada, samostanska novinka, ki je iz strahu pred življenjem zbežala v samostan, se mora zdaj boriti z drugim še hujšim sovražnikom: strahom pred smrtjo. Toda Bianca hoče preizkusiti svoj pogum in izjavi predstojnici, da želi napraviti večne zaobljube, ker jo privlači junaška vzvišenost redovniškega poklica. Stara predstojnica jo je sicer sprejela v red, toda s težkim srcem, kajti v njej je kluval dvom, da mlada novinka ni dovolj močna za življenje, ki si ga je izbrala. Predstojnica umre še pred veliko preizkušnjo njene samostanske družine. Toda kljub temu njena smrt ni tako mirna, kot bi vsi pričali.

20. 12. smo zapustili bajno pokrajino. Po nepopisno lepih fjordih smo se vrnili proti severu na otok Decepción. Tam smo morali pomagati zvleči na suho 2 hidroaviona, ki jih radi nemirnega morja niso mogli spraviti na suho. Ko smo to nalogo izvršili, smo se podali spet v zaliv „Luna“ v oporišče „Teniente Cámarra“. Mislim, da se je tod mudil pokojni Schmoll (ki se je ponesrečil na Cerro Paíne skupno s T. Pangercom — op. ur.) in urejal centralno kurjavo. Zdaj smo uspeli izkrcati ljudi in material ter smo se vrnili na otok Decepción, kjer se je začelo zbirati vse argentinsko antarktično brodogojstvo: Bahía Thetis, ledolomilec San Martín, Punta Ninfa, vlačilec San Aviron, naša preljuba Bahía Aguirre in še neka druga podobna ladja, Punta Lollola.

Naj končam, ker mislim poslati pošto po Bahía Thetis, ki menda danes ponoči odpotuje proti Buenos Airesu.

kovali z ozirom na njeno svetniško življenje. Ena izmed sester, Costanza, meni, da je predstojnica „prestala smrt za koga drugega, podobno kot nekdo, ki obleče tuj plašč, ki mu je premajhen; potem bo umrl nekdo drugi, ki bo presenečen, kako zlahka se umre.“

Kmalu nato je razdivjana množica vdrla v samostan in ga opleni. Sestre so sprejele zaobljubo, da raje sprejmejo mučeniško smrt, kot pa da se odpovejo redu in tako zapečatijo njegov konec. Tudi Bianca je glasovala za to zaobljubo, čeprav so nekatere sestre mislile, da ne bo hotela prevzeti te obveznosti. Toda čez nekaj časa jo premaga strah in zbeži. Ko pa zve, da so njene soredovnice bile vržene v ječo in obsojene na smrt, gre Bianca na Trg Revolucije, in ko zadnja izmed obsojenk, njena sovrstnica v noviciatu, Constanza stopi pod giljotino, najde tudi ona v sebi pogum in gre za njo prostovoljno v smrt, da tako izpolni zaobljubo mučeništva.

Skladatelj Poulenc je dal tej vsebini tudi odgovarjajočo glasbo, ki gre v globino, kot sta jo dosegla samo njegova vzornika, italijanski mojster Monteverdi in Rus Musorgsky. Posebno zbor sester, ki stopajo v smrt s pesmijo „Salve Regina“ ter samospiev Biance, ko v mogočni „Gloriji“ začuti, da je plašč smrti mnogo rahlejši, kot si ga je v strahu predstavljala vse do tega trenutka.

Opera je doživela velik uspeh. Ta uspeh je posebno pomemben v današnjem času, ko je oboževanje pozemskih dobrin v mnogih ljudeh zamorilo smisel za nadzemske vrednote in pripravljenost za žrtve. Znamenje, da tudi današnji čas rodi umetnike, ki zajamejo v večnih virih lepote, ter da njihovi glasovi najdejo tudi pot v duše današnjih ljudi.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Z ustanovitvijo normalke so prepovedali vse „zakotne šole“, toda ker je postal s tem naval na normalke prevelik, so morali ustanoviti v Celovcu že 1. 1776. še 2. nižjeorganizirani ljudski šoli (trivialki), ki so ju obiskovali zlasti slovenski predmestni otroci. Iz nekakega usmiljenja so dovolili še nadalje poučevati tudi 3 drugim starim učiteljem pod pogojem, da se tudi oni na normalki izvežbajo v novi učni metodi. Enako so se morale izvežbati tudi uršulinke, ki so vodile ves pouk ženske mladine. Najboljše uršulinske učiteljice so potem vežbale še druge, tedaj seveda še jako redke svetne učiteljice. Tako je šolska komisija že jeseni 1. 1777. lahko poročala na Dunaj, da je Celovec popolnoma preskrbljen s šolstvom, „tako da ima vsakdo priliko zastoj pošiljati svoje otroke k pouku“.

Čeprav je tvorila celovška normalka odslej skoro sto let tudi veliki večini slovenske kmečke mladine z južnovzhodne Koroške nekaka vrata za vstop v srednje šole, nas pa na tem mestu vendarle zanima v prvi vrsti kot izobraževališče za bodoče učitelje po slovenskih trgih in vaseh. Njen najnujnejši namen je bil namreč izobraziti čimprej tudi potrebno učiteljstvo za „glavne šole“ po mestih in obenem vsaj tudi za najnujnejše „trivialne šole“ po kmetih. Da bi prišli še prej do slednjih, so se hitro zadovoljili tudi s tem, da bi se za začetek izvežbali učitelji za kmečke šole samo po glavnih šolah in večkrat ce-

lo samo na vzornih trivialkah.

Toda tedaj ni šlo niti za samo vežbanje učiteljev za novo šolstvo, temveč za vse njegovo grajenje od osnovnih temeljev. Ker je bil poprejšnji najnižji pouk tudi po mestih na najnižji stopnji, so si pomagale vse družine, ki so to zmogle, na ta način, da so si najemale za svoje otroke zasebne domače učitelje („inštruktorje“). To so bili navadno bivši dijaki, ki niso dokončali svojih študijev in podobne osebe ali pa revni dijaki, ki so se s tem preživljali za časa svojega šolanja. Ker so imeli navadno vsi ti le malo sposobnosti za tako poučevanje, je hotela vlada tudi te prisiliti, da bi se na normalki izvežbali v novi metodi in razne uradne uredbe so ukazovale, da se morajo vsi ti izkazati z usposobljenostnim spričevalom normalke. Seveda je bila točna izvedba takih predpisov neizvedljiva, ker so bili stari zasebni učitelji za tako „prešolanje“ že nesposobni, a dijaki niso mogli obiskovati še takega pouka in so se razen tega še vsako leto menjavali. Navzlic temu se je pa vršil tanje že v začetku 1. 1777. prvi tak tečaj in so mu nato sledili še nekateri drugi.

Druga nujna in neposredna naloga normalke je bila ta, da bi seznanila z novim šolstvom tudi duhovščino, ker je bila ravno njej pri ustvarjanju tega šolstva namenjena vodilna vloga, a razen tega je bilo treba seveda tudi katehete izvežbati v novi učni metodi. Glede na to je tudi tanje že § 13 šolske uredbe določal, da bogoslovci sploh ne smejo dobivati višjih redov, ako se ne izkažejo s spričevalom normalke (na tem je vztrajal zlasti opat Felbiger) in ta odredba je bila z dvornim dekretom z dne 15. VI. 1776. raztegnjena še na redovnike. Večina redovnih predstojnikov tem odredbam ni nasprotovala. Da bi

nekako prisilili še že posvečene duhovnike k obisku tečajev, so izdali odlok, da duhovniki brez usposobljenostnega spričevala za poučevanje veronauka (katehiziranja) ne morejo dobivati cerkvenih služb oziroma da je treba dajati pri njih podeljevanju prednost tistim, ki so se pokazali zaslužne za katehiziranje in za šolstvo sploh.

Škofje so se kolikor toliko ravnali po teh odredbah, vendar je lavantinski škof opozoril deželno vladu na razne težave, ki so z njimi združene, zlasti pri revnih bogoslovcih. Dvorna pisarna je to uvidela in izdala 8. VIII. 1778. nov odlok. Ta je pojasnjeval, da gre pri duhovnikih in bogoslovcih v glavnem za to, da se dobro seznanijo z ustrojem novega šolstva in s postopkom, po katerem se morajo učitelji ravnati. Ni treba, da bi se v tem postopku za svetne predmete tudi sami izvežbali, pač pa „vsaj do neke mere“ za veronauk, da poznajo predpisane knjige o trivialkah, „Jedro metodne knjige“, katehetiko ter uradni veliki katekizem in da opravijo o tem izpit. Poučeni morajo biti tudi o postopku pri nadzorovanju šol, poučita naj jih pa o vsem ravnatelj in katehet normalke. Odlok je tudi podrobno navajal, kako naj se ta pouk vrši. Ker pa mnogi duhovniki vendarle niso mogli zapustiti svojih dušnopastirskih mest, so ordinariji potem določili posebne, že izprašane duhovnike, da so potovali po deželi in uvajali dušne pastirje v novi način pouka. Neplačanim duhovnikom seveda niso mogli nalagati vseh dolžnosti plačanih učiteljev, pač je bilo pa določeno, da morajo župniki poučevati vsaj po dvakrat tedensko veronauk na trivialkah. Za šolo vneti duhovniki naj bi imeli potem prednost pri podeljevanju cerkvenih služb.

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

SVEČE

(Pevska prireditelja)

Ni nas zadržal dež, tudi ne slaba pot in noč, vabila nas je k Adamu slovenska pesem. — Tako smo se zbrali 10. februarja ob 8. uri zvečer v veliki prijazni dvorani in radovedni pričakovali, kako in kaj nam bodo zapeli naši sosedje z onstran Drave. Da Gorjanci res nekaj znajo, smo vedeli. Toda izvajanje je prekosilo naše pričakovanje. Bili smo res navdušeni. Saj so nam zapeli v naši besedi, v našem narečju. Narodne in umetne pesmi so zvenele v veliki dvorani in našle odmev v naših srcih. Že prva „Pojdam v Rute“ nas je navdušila in potem vse po vrsti, posebno pa še: Rož, Podjuna, Zila in pa venček: Mi smo mi, smo pr' Dravci doma.

Posebno nas je veselilo, da smo spoznali komponista in dirigenta g. Pavla Kernjaka. Dopadli so nam solisti s čistimi glasovi in ves zbor smo občudovali, saj vemo, kakšne so razdalje in pota iz Št. Ilja v Bilčovs in v Kotmaro ves. Za lep večer se pevcem in dirigentu iskreno zahvaljujemo. Želja, da bi še prišli, ki jo je nekdo ob koncu glasno izrekel, je želja vseh poslušalcev. Zato kličemo Gorjancem: Nasvidenje.

DOLE — BELJAK

V beljaški bolnici je meseca prosinca po dolgi in strpno prenašani bolezni previden večkrat s sv. zakramenti za umirajoče umrl Jakob Kolmann v starosti 66 let. Rojen je bil leta 1890 v Dolah 3. Tam je tudi vzrastel, od tam tudi hodil v cerkev in v šolo v Škočidol. Bil je zelo naobražen vaščan in faran. Vse dni je ostal zvest sv. veri in govorjeni ter pisani slovenski besedi. Zato je tudi rad bral poleg dobrih nemških listov tudi „Nedeljo“, knjige „Mohorjeve družbe“ in list „Naš tednik“. Pred in po prvi svetovni vojni je bil mnogo let gibčen, vedno uslužen in ugodljiv ter šaljiv točaj in donosnik po raznih hotelih in gostiščih v stari in novi Avstriji ter v Jugoslaviji. Rodu je bil po svoji pred leti umrl in v Lipi pokopani materi Ani — stari nad 80 let — iz Gozdanj. V dobi, ko so mu jele moči po-

Pri nas na Koroškem

jemati, je bival do smrti matere z materjo spet po domačih krajih, v Konatičah, pri Jeseniku in končno zopet v Dolah, kjer je stanoval pri pd. Šustarču. Več ko 20 let do svoje smrti ni mogel dognati, ali mu v Dalmaciji poročena žena še živi ali ne. V Urški, roj. N., je imel zlasti v dolgi bolezni skrbno strežnico.

Svoj zadnji počitek je našel na mestnem pokopališču v Beljaku. Jokej, spi tam v miru in bodi nad zvezdami združen z materjo in rajnim Šustarčem, ki si jim sam bolan tako voljno in zvesto strege!

DOLE

V Dolah je 27 hišnih števil. Okoli hiš in skednjeve je po vrtovih mnogo sadnih dreves, po drevesih pa leto in zimo obilica raznih lepih ptic-pevk. Nekateri jih imajo tudi v kletkah doma. Nikjer jih pa to-

liko ni kakor v novi vili Vaznikov. Drugod so domače ptice, letne in zimske, tam je pa cel ptičji raj nebroj živo rumenih, a tudi malo začrnelih ptic-kanar! Njih umni in strokovni gojitelj je hišni oče, g. Janez Orasch, pd. Vaznik, vozilni vodja na kolo-dvoru v Podravljah. On je v vzreji, odgoji, pravilni prehrani in negi ter pevski izučbi svojih ljubljenc izvedenec in sposoben, ki mu ga v bližnji in daljni okolici ni para. Ni čuda zato, da je doslej že pri raznih avstrijskih in mednarodnih razstavah kanar-pevk prejel priznanja, odlikovanja, premije in različna lepa darila, pogostoma prve dobitke, zadnjič pri vseevropski razstavi v mestu Udine v Zgornji Italiji. Čast mu, vrlemu tičjaku! Naj živi on s svojo družino zdrav in vesel, ž njim pa tudi vse njegovo včasih stoglavno tiče občestvo! Naj slovi doma v deželi in po vsem svetu!

Pustna prireditel v Celovcu

Vedno je veselo in prijetno, kadar se znajdejo celovski Slovenci v skupni družabnosti. Zadnjo nedeljo smo se zbrali v Kolpingovi dvorani, da si tam skupno privoščimo košček predpustnega veselja, ki ga je nam pripravilo naše Slovensko kulturno društvo v Celovcu. Veselega družabnega večera se niso udeležili samo Celovčani, ampak tudi okolica je bila dobro zastopana. Celo naši rojaki iz Šmihela se niso ustrašili dolge poti v Celovec.

Po pozdravnih besedah smo zagledali na odru spet naše priljubljene igralce, ki so nam podali kratko veseloigro „Glavni do-bitek“. Dolgotrajno ploskanje in odobravanje v dvorani je bilo znak zahvale za lepo uspelo igrice.

Igri je sledila zabava s plesom, kjer se je vrtelo mlado in staro po poskočnih zvokih godbe. Med plesom je bil srečolov s številni-

mi dobitki. G. King pa je vmes zapel nekaj slovenskih pesmi.

Kmalu po polnoči smo se razšli, ker nas je vse v ponedeljek čakalo poklicno delo. Pustni družabni večer je v celoti dosegel svoj namen. Dal je nekaj časa domače besede na odru in zabavo v dvorani. Vsak je odhajal zadovoljen in odločen, da bo prihodnjič spet prišel.

ZAHVALA

Slovensko kulturno društvo v Celovcu se najlepše zahvaljuje *usem trdkam in trgovinam*, ki so prispevale s prostovoljnimi darili za srečolov, prav posebno pa *pekarni Stefan Katz*, Siebenhügelstrasse. Nadalje vsem onim, ki so na katerikoli način doprinesli svoj trud za olepšanje naše pustne prireditve.

Društveni odbor

tin mučenik in sv. Valentin škof, pa sem videl v kripti tudi slike sv. Marije, sv. Alojzija in druge, tako da je nudila ta cerkev romarjem mnogo podlage za pobožnost in molitve.

Posebne svečanosti za romarske obiske so bile na binkoštni torek, toda tudi v dnevih sv. Valentinov in sv. Marije, ki se nam predstavlja v dveh podobah: na glavnem oltarju z otrokom v naročju, v Ungnadovi kapelici pa kot mati Sedem žalosti. Posebno lep je tudi oltar sv. Florijana iz 16. stoletja. Na južni strani cerkve pa ne smemo prezreti stare slike, ki predstavlja mučeniško smrt sv. Štefana, ko ga kamenjajo, in večjo sliko, ki predstavlja monštranco z Najsvetejšim in Vnebovzetje sv. Marije!

Svojčas je stala tudi na obsežnem dvorišču samostana še kapelica sv. Antona puščavnika, ki jo vidimo še na neki sliki iz leta 1688, druga kapelica posvečena sv. Antonu Padovanskemu, pa je stala v bližini svoječasne bolnice, sedaj šte. 53, ki je omenjena še v neki listini iz leta 1720. Sčasoma so razpadle in jih nihče ni več obnovil.

Še vedno pa stoji mična cerkva na griču, od katere je prvi del še iz leta 1519. Na glavnem oltarju je soha sv. Marije, na drugih pa so podobe sv. Antona iz Padue, sv. Mihaela in posebno še sv. Tadeja, katerega posebno čiščenje so upeljali menda jezuiti. — Na majhnem gričku pa stoji tudi cerkev sv. Duha. — Cerkvica se nemško imenuje „Am Holmberg“. Ker vem, da pomeni beseda „holm“ v slovenščini isto kot grič (v našem koroškem narečju Hum), bi nemška beseda „Holmberg“ pomenila „grič in gora“! V stari nizozemski govorici pa pomeni beseda Holm samo otok v jezeru ali v morju, ali pa tudi toporišče, kar tu ne pride v poštev.

Iz obsežnega darila grofa Kacelina (ali Chasila) oglejskemu patriarhu v 11. stoletju so nastale cerkve in veliki samostani, ki so nadvladale skoraj vse fare blizu in daleč, slovijo pa še danes, dasi so zdaj v posesti benediktincev v Št. Pavlu. —

PUSTNA PRIREDITEV V ŠT. RUPERTU

Gojenke gospodinske šole v Št. Rupertu priredijo na pustno nedeljo dne 3. marca ob 2. uri popolne v telovadnici Narodne šole veselo pustno predstavo z bogatim sporedom. Dekleta se že sedaj marljivo pripravljajo na prireditev, katere natančni program bomo objavili prihodnjič. Že sedaj opozarjamo vse prijatelje te naše vzgojne ustanove na to prireditev, da si zanjo rezervirajo čas. Torej na svidenje v Št. Rupertu na pustno nedeljo!

Našim naročnikom

Zaradi ponovnega zvišanja tiskarskih stroškov in cene papirju tekom zadnjih dveh let smo tudi mi primorani dosednjo naročnino primerno zvišati. Saj so to storili tudi nemški listi, ki se vzdržujejo z naročnino. Ni nam bilo ljubo to storiti, ker vemo, da bo marsikateri naročnik to zadelo. Vendar, mi hočemo ohraniti naš list in zato prosimo vse naročnike in bralce za blagohotno razumevanje.

Nova naročnina za leto 1957 znaša za tuzemstvo:

letno 60.— šil., polletno 30.— šil., četrtno 15.— šil. in mesečno 5.— šil. Cena posamezni številki bo od 1. 2. 1957 dalje 1.50 šil. Zato svetujemo tistim, ki so doslej kupovali posamezne številke, da se vsaj mesečno naročijo, bodisi naravnost pri upravi v Celovcu, ali pri dosedanjem trafikantu.

Cena za inozemstvo letno je 5.— US dolarjev ali pa protivrednost v šilingih.

UPRAVA

† Avguštin Pibernik

Na praznik Brezmadežne je zatisnil oči mladi 36-letni slovenski duhovnik Avguštin Pibernik. Svojo mladost je preživel v rojstnem kraju Suhadole, župnija Komenda pri Kamniku. Zaradi nadarjenosti so ga starši poslali v Ljubljanske šole. Z Marijanišča, kjer je stanoval, je hodil na klasično gimnazijo. Po maturi leta 1939 je stopil v bogoslovje. Po silni razmer je, posvečen v diakona, moral zapustiti svojo domovino in se napotil, kakor ostali njegovi sošolci, na Koroško. V juniju 1945 je prejel mašniško posvečenje. Nato je odšel na vzhodno Tirolsko, ki mu je postala druga domovina. Dolga leta je služboval v Außerwillgraten, pred dvema leti pa ga je poklical inomoški škof v Nußdorf pri Lienzu. Z vso vnemo se je lotil pastirovanja. Zanimal se je zlasti za delavska vprašanja, katerih važnost je spoznal že kot mladi študent v Katoliški akciji. Zelo kmalu si je pridobil srca svojih novih faranov. Zvestoba je trajala do groba. Že v juniju 1955 je zamenjal apostolat žive in vidne dejavnosti z apostolatom trpljenja in molitve. Operacija, kateri se je bil podvrgel, mu ni prinesla pričakovanega zdravlja. Bilo je prepozno. Zahrbna bolezen je premagala vse znanje in veliki trud zdravnikov, zlasti g. primarija v Schwarzach-u. Tudi bolan je bil sonce vsem. Še je študiral, se poglabljal in iskal, da bi mogel, ko bo ozdravel, svojim ovčicam čimveč nuditi. Niti malo ni slutil, da se v župnijo ne bo več povrnil. V vsem trpljenju je ostal duhovnik. Iz razgovorov je mogel vsakdo čutiti, kako globoka duša se skriva za shiranim telesom. Nenadno in nepričakovano poslabšanje njegovega stanja je končalo s smrtjo. Bil je previden s svetimi zakramenti. Ostal je do kraja pri zavesti in v duhu molil in še prosil navzoče, da bi molili. Zvesti farani so ga dali prepeljati nazaj v svojo župnijo in mu pripravili zares lep pogreb. Človek je dobil vtis, kakor da je bilo vse pri pogrebu in da ni bilo nikogar doma. Vsem je bilo hudo, da niso mogli starši več pogreba doseči. Bil bi jim ob težki izgubi v veliko tolažbo. Msgr. Jagodic je opravil ob zelo lepi udeležbi tirolskih in slovenskih duhovnikov žalne obred. Zemski ostanki so bili izročeni tirolski zemlji, njegov duh pa je zavel vsepovsod. Vsi so čutili, da je z njim odšel v večnost res svetniški duhovnik.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 24. 2.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 25. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Za našo vas. 18.45 Dobra volja je najbolja. — TOREK, 26. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Torkovo kulturno pismo. Pisan drobilo. — SREDA, 27. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Ano pesem hočmo peti. 18.45 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 28. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Iz znanih oper. — PETEK, 1. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Akustični mladinski list (7). — SOBOTA, 2. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.10 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi. — NEDELJA, 3. 3.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Rožan:

Ljudskošolski romar pripoveduje

VII.

Otok v zgodovinskih listinah

Kot posebno zanimivost za poznavatelje krajev pripomnim kot primer še, da je moralo plačevati Černičevo posestvo leta 1610 v denarju: 1 goldinar in 2 krajcarja, 15 pfenigov, za naselitev 4 krajcarje, na davkih pa tri goldinarje in dva pfeniga! (Če to stokrat povečate radi vrednosti te valute, je za takratne prilike dosti.) V naturalijah je moral oddati: tri četrtnine mernika pšenice, dva mernika rži, 6 mernikov ovsa in kar je bilo še priložnostnih oddaj in posebnega dela, stalnega in naročenega!

Kakor so salzburški škofje ustanovili v Gospi Sveti posebno proštnjo, tako je brižinski škof Oton I. ustanovil podobno proštnjo tudi na Otoku, kjer so duhovniki, ki jih je bilo več, živeli v družbi, kakor neke vrste redovniki, za katere je imenovani brižinski škof postavil manjšo cerkvico na Otoku, in so se ti kanoniki tu zbirali k molitvi, — večja cerkev pa je bila namenjena ljudstvu.

Toda kakor so se menjavale v Karantaniji posvetne oblasti, tako so se menjavale tudi cerkvene, posebno tudi zaradi vprašanja denarnih potreb in zadolženosti, tako da je moral viteški red sv. Jurija v Millstattu na Gornjem Koroškem, ki je postal upravitelj cerkve in posvetnega premoženja na Otoku, zastaviti to premoženje, zapored, raznim plemiškim rodbinam, dokler ni ta viteški red papež in nadvojvoda Ferdinand končno razpustil in je prevzel celo upravo red jezuitov. Papež Klemen XIV. pa je razpustil tudi ta mogočni red in so od tedaj dobro upravljali redni župniki tudi to slavno domačo cerkev.

Zgodovinske zanimivosti iz Dobrle vesi

Sedaj pa ne mislite, da sem s svojimi spomini in učenjem že pri kraju in da z mamom nikamor nisva več prišla! So v slovenskih krajih še druge jako stare in lepe cerkve od katerih tudi zgodovina marsikaj ve: Da-

našnji prebivalci v teh krajih, pa bi bili opravičeno nevoljni, če bi jih ne omenil. Še prej predno na nemški strani omenim cerkev sv. Heme in njen grob v veliki cerkvi, polni izvanredno lepih iz lesa izrezanih podob, ki kažejo njeno življenje, pogledimo malo v Podjunsko dolino.

V Železni Kapli, kamor se je tudi že prej najlažje prišlo mimo Dobrle vesi, je znana cerkva „Marija v Trnju“, ki jo je leta 1386 pustil sedizdati patriarh v Akvileji, ki je imel od cesarja Karola I. pravico, da vodi pokristjanjenje v Karantaniji južno od Drave. Kakor se vidi, se je že takrat tudi Italija zanimala za naše kraje, ne samo Nemčija. — Nisva pa šla z mamom k znancem v Železno Kaplo, da ne bi si bila ogledala cerkev proštnje v Dobrli vesi! Cerkev je posvečena Marijinemu Vnebohodu. Marijina soha na glavnem oltarju je posebno lepo delo. V zakristiji pa je še druga prav lepa Marijina soha „Marijinega Oznanjenja“, v cerkvi pokopališča pa je tretja soha sv. Marije, vsaka s svojo posebnostjo; sicer pa je znana lepa ureditev cele cerkve, na svoječasne posebnosti pa se ne spominjam več. Pozneje sem pač kot visokošolec prišel tudi v proštnjo, da bi kaj več zvedel. Kakor dogano je menda neki grof Kacelin vsa svoja posestva podaril svojemu sorodniku patriarhu v Akvileji z naročilom, da ustanovi tu neke poseben samostan, v katerem bi naj redovniki molili za blagor njegove duše. Patriarh je tej želji ustregel, in so se prvi redovniki imenovali „koralji“, Avguštinci, njih predstojnik pa po latinsko „praepositus“, pa je iz tega imena nastalo ponemčeno ime „Probst“ in slov. prošt.

Z ozirom na staro slavo dobrloveske cerkve in samostana pa je potrebno, da nekaj stvari, ki sem jih videl kot otrok in bolj spoznaval pozneje, še posebej omenim.

Nekako pod korom cerkve je v zemljo vžidana takoiimenovana kript (podzemna cerkva), ki je nastala že v 14. stoletju. Na glavnem oltarju sta upodobljena sv. Valen-

Drava - življenjska žila Maribora

V zadnjih petdesetih letih se je Maribor iz zaspnega podeželskega mesteca razvil v močno industrijsko središče. Gospodarska zgodovina tega mesta je zelo pestra in je o tem pred kratkim izšla zanimiva knjiga, ki jo je spisala skupina mariborskih gospodarstvenikov. V zadnjih petdesetih letih se je mesto razširilo na vse strani. Njegovo prebivalstvo se je od nekaj nad desetisoč duš naglo povzpelo na 80.000 duš ter se bliža znački 100.000. V okolici mesta so pa zrasla številna industrijska podjetja, ki zaposlujejo preveč delovne sile Spodnje Štajerske, kjer je rodovitnost prebivalstva še vedno zelo velika. Prej so ti preveč odhajali v Gradec, na Dunaj in v druga manjša industrijska središča na severnem Štajerskem ter drugod po Avstriji.

Prvi zapiski o obstoju Maribora izvirajo iz 12. stoletja. Toda dolga stoletja je bil Maribor le idilični trg s patriarhalnim srednjeveškim življenjem. Meščani so se preživljali povečini z obrtjo, trgovci so pa bili v ostrem konkurenčnem boju z bližnjim Ptujem. Prvi pogon gospodarskemu razvoju Maribora je dala proglasitev Trsta za svobodno luko leta 1719. Tedaj je prišla do izraza zelo ugodna prometna lega Maribora kot posrednika prometa med alpskimi, češkimi in madžar. deželami ter Sredozemljem. Po veliki „Tržaški cesti“ so na težkih vozovih tovorili blago iz Srednje Evrope v jadransko pristanišče. Ta cesta je pustila ob strani Ptuj in s tem je Maribor dobil prvo bitko s svojim tekmečem. Odločilni preobrat pa je prinesla zgraditev Južne železnice leta 1875. Ko so delali načrte za to progo, je Ptuj zaigral nevede svojo zadnjo možnost za večji gospodarski razvoj. Prvotni načrt je namreč določal potek proge skozi Ptuj, toda ondotni meščani so se novodobnemu strašilu na tračnicah uprli zaradi smrada in hrupa. Hoteli so imeti svoj mir. Imeli so ga, še več kot jim je bilo prav, kajti Ptuj je ostal tipično srednjeveško gnezdo prav do današnjega dne.

Južni železnici se je pridružila še koroška proga in tako je Maribor postal važno železniško križišče. Zato se je uprava avstrijskih železnic odločila za zgraditev velike popravljavnice lokomotiv in strojev v obdrav-

skem mestu, ki pomenja tudi začetek novodobne kovinske industrije v Mariboru. Železniške delavnice so pred prvo svetovno vojno zaposlovale okrog 1200 ljudi.

Tako je Maribor dobil preko cest in železnic priključek na svetovna tržišča. Tem je posredoval izdelke srednje Evrope, a na mariborski trg so pa prihajali tudi izdelki od drugod. Zaradi tega je zašlo v krizo domače obrtništvo, toda nadomestila ga je iz ugodnih naravnih pogojev zrasla industrija. Predvsem, rodovitna pokrajina, bogati gozdovi so nudili blago za razvoj trgovine in na teh proizvodih sloneče industrije. Razvila se je lesna industrija, mlinarstvo in usnarstvo. Drava je odločilno vplivala na razvoj Maribora, ko je njene deroče valove ukrotil velik jez pri Fali in so se leta 1918 zavrtle prve turbine električne centrale.

Cenena električna energija je privabila po prvi svetovni vojni v Maribor tekstilno industrijo, tako da je Maribor dobil priimek „jugoslovanski Manchester“. — Že med drugo svetovno vojno so Nemci izdelali načrte za zgradnjo celega zaporedja električnih central na Dravi in dve izmed njih sta bili skoraj dovršeni. Po vojni so nadaljevali z izgradnjo energetskega sistema na Dravi, ki še sicer ni dovršen, vendar že zdaj tvori osrčje celotnega elektroenergijskega sistema Slovenije. Povrh tega odaja znaten del toka hrvaški industriji in tudi Avstrija uvaža večje količine dravskega električnega toka.

Po drugi svetovni vojni pa se je vprav zaradi razpoložljive energije močno razvila kovinska industrija v Mariboru ter bližnji okolici. Predvsem je razvoju koristil že obstoječi strokovni kader iz železniških delavnic ter malih industrijskih obratov, ki so se bili razvili med obema vojnoma.

Obenem z gospodarskim življenjem se pa je ugodno razvijalo tudi kulturno udejstvovanje. Maribor ima lepo in bogato študijsko knjižnico ter dobro gledališče. Kot obmejno mesto je bilo vedno tudi uvideven in prizadeven posrednik kulturnih vrednot sosednjega nemškega jezikovnega prostora proti jugu.

Avstrijska žetev v letu 1956

Kot poroča osrednji statistični urad na Dunaju, je avstrijska žetev krušnih žitaric dosegla v letu 1956 1.016.000 ton in je bila za 39.000 ton višja od žetve v letu 1955. Povečala se je posejana ploskev (470.000 ha) kakor tudi hektarski donos (21,6 stota). Tudi ječmenova žetev je bila obilnejša: s količino 380.000 ton je prekoračila predlanski pridelek za okrog 39.000 ton. Povečala se je posejana površina (160.000 ha) in hektarski donos (22,9 stota). Pridelek ovsa je bil tudi za 10.000 ton večji od predlanskega leta in je znašal 374.000 ton. Dočim se je posejana površina nekoliko zmanjšala (187.000 ha), se je hektarski donos celo nekoliko povečal (20,1 stota).

Pri koruzi je zaznamovati rahlo zmanjša-

nje pridelka (144.000 ton), tudi posejana površina (651.000 ha) je bila manjša, dočim se je hektarski donos povečal (21,8 stota) v primeri s predlanskim letom. Avstrijski kmetje so nadalje pridelali 3, 229.000 ton krompirja in s tem prekoračili predlanski pridelek za dobrih 220.000 ton, pri čemer je bila posejana površina povečana za 100 ha ter je znašala 181.000 ha, prav tako se je zvišal hektarski donos od 167 na 178,5 stotov. Sladkorne pese so pa pridelali manj kot v letu 1955 in sicer 1.228.000 ton. Pri tem se je zmanjšala obdelana površina (43.000 ha), pa tudi hektarski donos (282 stotov). Krmilne pese so pridelali 2.265.000 pri obdelani površini 65.000 ha in hektarskem donosu 346,3 stota.

(Po „Gospodarstvu“, Trst)

ŠTEVILO OBRTNIH VAJENCEV NARAŠČA

Po podatkih osrednje zbornice je bilo konec leta 1956 v Avstriji okrog 156.000 vajencev, od tega 114.000 dečkov in 41.000 dekl. Je to blizu 12.000 več kot v letu 1955. V primeri z leti 1950-52 pa je zabeležiti 70 odstotno povišanje. Od omenjenega skupnega števila je bilo okrog 100.000 vajencev zaposlenih v obrti, 24.000 v industriji, 29 tisoč v trgovini in 2700 v tujskem prometu. Med vsemi zvezn. deželami ima največ vajencev Dunaj (46.000), sledijo mu Nižja Avstrija (25.000), Gornja Avstrija in Štajerska s po 23.000 vajenci.

Našim gospodinjam

Ali otrok dobro spi?

Čeprav so otroci naše veselje in naš ponos, smo zvečer vendar vesele, ko so vsi v postelji. Po celodnevem udejstvovanju je blagodejen celonočni spanec za otroke osvežilo. Toda gorje, če otrok še ponoči nima miru. Ubogi otrok, uboga mati in z njo vsa družina.

Kje naj iščemo vzroke slabega, nezadostnega spanca pri otroku? Vzrok je lahko: pokvarjen želodec, zobobol, črvi, razburjenje, lakota, sitost, strah, neprimerna postelja, odeja itd.

Če je vzrok nespečnosti bolezen, moramo otroka najprej ozdraviti. Otrok bo spal nemirno, kadar je lačen. Ako dobi otrok zvečer lahko prebavljivo mehko hrano, ki bi bila primerna le za dojenčka, postane v treh urah lačen in spi nemirno ali celo joka. Isto pa se zgodi, če otrok pozno zvečer uživa težko hrano (slanino itd.). Torej prehrana otroka naj se ravna po letih in se prilagodi otrokovemu zdravstvenemu stanju.

Tudi od posteljice zavisi otrokovo spanje. Če je dovolj velika in primerno pripravljena za počitek, se bo otrok v njej dobro počutil. Pokrit naj bo tako, da ga ne bo zeblo, pa da tudi ne bo prevroče. Zrak v spalnici naj bo svež.

Če se je otrok čez dan gibal, bo zvečer tudi hitro in dobro zaspal. Neugodno vpliva na spanje otroka pripovedovanje povesti in zgodb o strahovih, smrti itd. Tudi slikanica s strahovi slabo vpliva na otrokov počitek. Če sta oče in mati navzkriž, otrok ne bo mogel zaspiti. Še pes včasih krade otrokom spanje s svojim laječem.

Včasih še drevo, ki stoji pod oknom, v mesečini dobi posebno grozno lice, da se otrok boji in ne zaspí. Ako otrok želi, pustimo goreti majhno luč, da bo zaspal brez strahu.

Premislimo vse ovire spanja, odstranimo jih, pa bodo naši otroci spet dobro spali.

Ali znamo prav jesti

Juho jemo tako, da s konico in delom širše strani žlice prinesemo v usta. Nikoli ne zajemimo preveč, da se nam ne zliva na krožnik ali po mizi. Tudi pihati in mešati je ne smemo. Če so na juhi večji vložki, (cmoki), jih previdno razkosamo. Neokusno je srkanje juhe.

Ribe nikoli ne smemo jesti z nožem. Za ribo imamo poseben ribji pripor ali pa jih jemo z dvema navadnima vilicama ali pa z vilicami in kruhom. Pazimo na kosti! Te iz ust denemo na vilice in z vilic na rob krožnika.

Mesnate jedi jemo z nožem in vilicami. Kadar pa mesa ni treba rezati (polpeti, meseni cmoki), pa jemo samo z vilicami.

Cmokov in krompirja nikdar ne smemo jesti z nožem. Ne smemo jih stlačiti, ampak z vilicami razkosati. Krompir v oblicah lupimo tako, da ga nataknejo na vilice in ga z nožem lupimo. Olupke devljemo na rob krožnika ali na poseben krožnik.

Zelenjavo, jajčno jed in podobne jedi jemo samo z vilicami.

Šparglje jemo z dvema vilicama ali pa tudi z roko.

Perutnino navadno jemo z vilicami in nožem. Pri manjši perutnini (cibiji) pa lahko kose perutnine primemo s prsti.

Kompot jemo z malo žličko pa tudi z vilicami (poleg pečenjaka). Koščice z žličko odložimo na krožniček.

Močnate jedi jemo z žličko ali vilicami, ki so lahko posebne vrste. Nikoli ne smemo uporabljati noža.

Malo pecivo prijemamo z roko.

Oranže in mandarine olupimo z nožem, jih razdelimo in potem devljemo v usta z roko.

Ribizel brez pecljev potrosimo s sladkorjem in ga jemo z žličko. Tudi vrtnim jagodam odstranimo peclje in jih jemo z roko.

Sir zrežemo z nožem na majhne koščke, ga položimo na malo rezino kruha, ki jo z roko nesemo v usta.

Sendviče (obložene kruhke) dvignemo s posebnimi vilicami s krožnika ter jih jemo z nožem in vilicami ali kar z roko.

Jajca, če so trdo kuhana, jemo tako, da jih po dolžini prerežemo z nožem. Mehko-

kuhana jemo iz posebne posodice. Z nožem odrežemo kapico in vsebino pojemo z žličico.

Piti nikdar ne smemo s polnimi usti. Tudi si usta pred pitjem obrišemo, da kozarec ni masten. Kozarce, ki imajo podobo keliha (čase), primemo na tankem delu med kelihom in podstavkom. Vrček s pivom primemo na spodnjem delu ali pa pri držaju. Kozarec previdno postavimo na mizo, da se vsebina ne razlije.

KMETJE, POZORI!

Pohitite z naročilom za vaše poljedelske in gospodarske stroje, ker imate zdaj še priliko izrabiti zimski popust, kateri vam znatno zniža ceno. Ugodni plačilni pogoji, tudi na obroke, pri domači tvrdki

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Ječbas na glavi je zdravo nositi

Francoski zdravnik dr. Miriez je ugotovil, da si hrbtenico najbolj ojačimo s tem, da telovadimo s kakim težkim predmetom na glavi. Kot piše omenjeni zdravnik v časopisu „Constellation“, kadar kaj nosimo na glavi, smo prisiljeni loviti ravnotežje. Pri tem pa deluje mišičevje vzdolž hrbtenice in se tako krepi. Prav tako tudi vretenčasti obročki hrbtenice, ki so pri slabo razvitih ljudeh, ki mnogo mirujejo, zelo krhki in občutljivi za vse sunke in bodeže, tudi pri dviganju povsem lahkih predmetov.

Zato so torej bile naše stare matere in matere tako krepke in zlahka rodile veliko število otrok, saj je takrat še ni bilo modernih vozil in so morale večino s trudom pridelanih poljedelskih proizvodov v velikih jerbasih znositi na glavi domov in pozneje v mesto na trg. Pri tem so nehote in nevede „telovadile“, kot sedaj priporoča francoski zdravnik razvajanjem mestnim damam.

Proizvodnja kavčuka na svetu

V letih med 1934 in 1953 se je proizvodnja naravnega kavčuka povečala za 75 odst., da zadovolji vedno rastočo potrebo razvoja motorizacije. Čeprav so začeli proizvajati v velikih količinah tudi sintetični gumi, pa je po začasnem padcu proizvodnja kavčuka zopet zadobila svoj stari pomen in preselila svoj obseg. Leta 1934 je proizvodnja naravnega kavčuka znašala 1.041.000 ton, leta 1945 je padla na 254.000 ton, leta 1953 pa je zrastle na 1.752.000 ton. V desetih mesecih minulega leta pa je že dosegla 1 milijon 345.000 ton in bodo dokončne številke minulega leta verjetno dosegle ali celo preslele rekordno proizvodnjo iz leta 1953. Proizvodniki kavčuka so: Bolivijska, Kamerun, Odočja v Oceaniji (Nova Gvineja, Papua, Fidži in Samoa), ki proizvajajo do 10.000 te surovine letno. V nadaljnjih osmih deželah pa se proizvodnja suče med 10 in 50 tisoč tonami letno: Burma, Sever-

ni Borneo, Nigerija, Indija, Brazilija, Belgijski Kongo, Saravak in Liberijska. Največji proizvodniki kavčuka pa so Malajski polotok (Singapur), ki proizvaža pol milijona ton letno, Siam, Indonezija (700.000 ton letno), Kambodža, Vietnam in Cejlon. Kot vidite ves tropski svet in ako imate čas, si vse te dežele poiščite na zemljevidu. Bo jako zanimivo!

Spomenik vojnim žrtvam so zgradili pri Dunkerque (Dünkrichen), na kraju, kjer so se v začetku minule vojne ob težkih izgubah poraženi ostanki britanske armade vkrcali na ladje in se umaknili preko Rokavskega preliva nazaj na njihov otok, kjer so bili varni pred zmagovitimi nemškimi zasledovalci. Toda čez nekaj let so se z ameriški zavezniki znova izkrcali in pregnali že izčrpane Nemce — do Berlina.

Konkurenca med Reko in Trstom

Po prehodu Trsta v italijansko upravo je gospodarstvo tega nekdanjega glavnega pristanišča srednje Evrope zašlo v težko gospodarsko krizo, predvsem zato, ker je odrezano od svojega naravnega zaledja. Češka in avstrijska trgovina se je preusmerila na Hamburg predvsem za blago namenjeno v Severno in Južno Ameriko. Za promet z bližnjim in Daljnim vzhodom pa je Trst dobil nevarnega tekmeča v Reki. Po letošnjih statistikah je blagovni promet v Reki skoraj dosegel tržaškega, čeprav bi tržaške pristaniške naprave zmogle dvojno količino blaga. Po drugi strani pa so naprave reške luke bile obremenjene do skrajnosti. Celoten promet v reški luki je lani znašal 3,8 milijonov ton, v Trstu pa 4,1 milijona ton. T r a n z i t n i promet je v reškem pristanišču zelo napredoval in dosegel skoraj milijon ton. Na prvem mestu je Čehoslovaška s 300.000 tonami, dočim je tranzit čehoslovaškega blaga v Trstu zelo padel v primeri s predvojno dobo. Tako je v letu 1955 znašal okrog 150.000 ton, dočim je leta 1937 presegle pol milijona ton. Podatki o znatnem avstrijskem tranzitu še niso bili objavljeni.

Velika umetnost

Da smeš govoriti samo to, kar je res, gotovo več. Kaj bi ne vedel? Saj hodiš v šolo in si dobil v verouku „prav dobro“, če ne „odlično“. Da pa ne smeš vsega povedati, kar veš, ne vem, če si že kdaj slišal. Umetnost, katere se moraš naučiti, je ta, da znaš tudi molčati, kadar je treba.

„Kaj?“, se boš čudil, „to naj bo umetnost in še velika povrh? Saj molčati zna vsak otrok!“ Seveda zna, ampak o pravem času molčati ne zna vsakdo. Molčati v šoli, ko si vprašan in ne znaš, to že verjamem, da je lahko. Ampak *k*daj moraš molčati in *z*-kaj, tega pa morda ne veš. Zato poslušaj in si zapomni ter se po tem ravnaj. Veruj mi, da ti bo ta umetnost mnogokrat koristila, škodovala pa prav nikdar ne.

Kdaj in kje bomo tedaj molčali? Molčali bomo:

V cerkvi iz spoštovanja do Jezusa, ki prebiva v tabernaklju;

v šoli iz pokorščine, ker ne smemo motiti reda;

iz ljubezni do bližnjega, ker ne smemo govoriti o napakah drugih;

iz pozornosti, ker se ne smemo hvaliti z dobrimi deli, ki smo jih storili bližnjemu.

Ali delaš ti tako? Če ne, si preberi večkrat te nasvete, dokler si jih ne zapomniš in ne ravnaš po njih!

KDO NAJ ODNEHA

Pri mizi je nekdo zastavil vprašanje: „Kdo naj odneha, če sta zakonca različnega mnjenja?“

Nekateri so menili, da se mora pač žena ukloniti, ker pripada šibkemu spolu, drugi so menili, da žena večinoma nima prav, zato mora obveljati moževa, tretji pa so bili mnjenja, da je najbolje, če vsak nekoliko popusti in tako dosežeta spravo.

„Kako pa mislite vi?“ je nekdo vprašal starejšo gospo. Ta je odgovorila: „Mislim, da odneha vedno tisti, ki je bolj razumen, ljubezniv in ponižen.“

SLEPA LJUBEZEN

V starinski vasi se je zgodila sledeča čudna, a resnična zgodba.

Mežnar Tone je vestno in brezhibno vršil svojo službo in nihče mu ni mogel očitati niti enega greha. Še to so mu odpustili, če je kdaj zalezal v kako gostilno in si morda privoščil šilce žganja preveč. Z vsakim župnikom in kaplanom se je dobro razumel in ni ugovarjal, tudi če je moral zvoniti samomornicu in če je moral v deževni temni noči visoko v hribe z župnikom in se je vrnil utrujen in žejen šele proti jutru.

Mežnar Tone ni imel posebnih prijateljev, pa tudi ne posebnih sovražnikov. Hodil je svoja pota in bil zaprt vase. Nekateri so trdili, da je temu kriva služba, drugi so pa spet rekli, da so to njegove namišljene muhe.

Vsa vas je bila prepričana, da se Tone nikdar ne oženi. Takih sumljivih znakov ni nikdar kazal in se je deklet kar izogibal in se je vselej namrdnil, kadar ga je katera ogovorila.

„Tone je oklican,“ so šepetale ženske, ko so odhajale od mase.

„Mene je kar mrz strel,“ je zmajevala starijaka žemljarica.

„Saj ta človek ni za zakon. Saj se še zasmeja ne zna,“ je dobila Fortunačka, zavaljena in zapita ženska, ki je poznala vse ljudi v okolici, o vsakem pa vedela samo slabo. Vendar Tonetu ni upala očitati kakih grehov, vsaj glasno ne, čeprav jih je imela že na jeziku.

Tistega dne je vsa vas govorila samo o Tonetu in njegovi nevesti, Tone pa je sedel pri Peku v gostilni in praznil šilca in si v duhu ustvarjal zakonski paradiz in pestoval drobne otročičke. In kar milo se mu je storilo, ko se je spomnil, da je tolikokrat zlasal nepridiprave otroke, ki so se podili po pokopališču, tekali po cerkvi, metali kamenje čez cerkevno streho in plezali po obzidju. Sklenil je, da jih bo odslej samo pokaral, nikdar več ne tepel, da se ne pregreši nad svojim otrokom, ki mu ga bo Bog prav gotovo dal.

„Pek, pol litra češnjevca. Na moje in na moje neveste zdravje. Da boste vedeli, ne bom več sam, tudi zame je Bog ženo ustvaril. Tako je!“ je govoril Tone in bil ga je smeh in bila ga je medena dobra volja.

„Prav imaš, Tone,“ so mu pritrjevali gostje in dobro jim je delo, ko je Tone le še in še naročal. „Pa kaj te je uščipnilo, da si se namenil obabit?“ je podražil Ratnik.

„Kaj pa je tebe, da si se že zdavnaj? Viš, dolgčas mi je samemu in kar strah me je včasih v bajti. Človeku ni dobro biti samemu, je resnica. Pa kaj bi tisto, dom brez gospodinje je kot suknja brez podloge, čevljev brez podplatov, he, he, he,“ se je zarežal Tone in srebral iz svojega šilca.

DOŽIVLJAJ V LABOTSKI DOLINI:

Žal mu je bilo zaradi nespametnega ravnanja

Majsko sonce je ogrevalo zemljo. Topel pomladni dih je žarel in božal žametne glavice trobentic, ki so se kakor domišljave deklice obračale proti soncu. Bukev se je zazibala in s svojim mehkim listjem vabila ptičke na spomladansko rajanje.

Kako prijetno bi bilo prisluhniti živahnemu dihanju narave, pa sem morala hiteti, da še pravočasno pridem na vlak.

V bližnjem kamnolomu so nalagali pesek na tovorni avto. Morda bi me vzel do postaje, si mislim in stopim k vozniku ter ga poprosim v slovenščini. On pa, prej videti prijazen — se mi samo cinično nasmeje in žvižgač neko nemško popevko odide.

Vsa barvitost je hipoma izginila. Kovčeg mi je postal neznansko težak in podzvestno sem ga spustila na tla. Pred očmi so zaplesale temne sence.

Kot da bi mi nekaj zašepetalo „ne, ne dalje, — dovolj je ponižanja!“ Nenadoma se mi je vrnila moč. Z roko potegnem preko čela, vzamem kovčeg in jo urnih korakov uberem naprej.

Kmalu za tem me dohitijo tisti avto, ki pa na moje veliko začudenje sam obstane in me povabi. Očividno mu je bilo žal vsled prejšnjega ravnanja, hotel se je opravičiti.

Rada bi govorila, rada bi mu povedala, da smo tudi mi Slovenci, narod, ki ljubi svojo domovino, svoj jezik, pa vendar zato nič manj ne spoštujemo drugih narodov. Le odkod njemu taka mržnja? Pa nisem

mogla. Vsaka beseda mi je neizgovorjena obtičala v grlu. Le ko je on še naprej govoril v polomljeni slovenščini, da naj oprostim — no, da je tudi on takorekoč pol Slovence — namreč po materi — sem komaj izdala: „Tem slabše opravičilo za vaše ravnanje!“

Že smo bili na postaji, izstopila sem. Imela sem občutek, da bi jokala, jokala tako dolgo, da bi v solzah utopila krivico in ponižanje vseh, ki so zapostavljeni!

Drago šega:

Snežec padel je . . .

Snežec padel je
z nebá;
toda v zraku še
zaigra
si ponočni
ples poskočni,
ko poljubi bela tla.
Zjutraj svetla zarja sine
in obsije
bele hribe in doline,
ki jih snežec krije.
V zlati lučici ti trepeče
biserov na sto in sto,
da v odsevu še leskeče
širno, modro se nebo.

eni hiši in jih je kar v eni hiši pomrlo po devet.

„Pazi na otroka!“ je velel Tone svoji ženi. „Ljudje mrjo!“ In skremžil je obraz in čudna bolečina ga je obšla. Žena je zastrela vanj in ga ni razumela, ker ni mogla pojmiti, da bi mogla zagrabiti smrt tudi njenega sina.

Čez tri dni mu je otrok umrl.

„Rekel sem ti, pazi nanj! Ljudje mrjo, sem ti rekel!“ je tulil Tone in ni slišal ne zagovorov ne tolažbe.

Ko so otroka pokopali, ni vso noč zaspal. Vso noč je premišljeval in vso noč je mislil na sina, ki nikoli več ne bo spregovoril sladke in mehke besede. „Zakaj sem se ženil,“ ga je obšlo kesanje in kar na mah mu je zvočenela vsa ljubezen do žene. In ko se je predramil, mu je bila tuje bitje. Ni slišal njenih besedi in ne njenega prigovarjanja.

Ko je srečaval ljudi, so se mu zdeli tuji in v vsakem očesu je videl škodoželjnost in nekako odobravanje: „Prav ti je, saj nisi bil vreden takega sina!“ Umikal se je ljudem in jih je zasovražil.

„Z nikomur več ne spregovorim besede,“ se je zaklel. „Le z župnikom, kolikor bo treba,“ je popravil samega sebe.

In od tedaj ni več spregovoril besede. Na vsako vprašanje je samo skomignil, pokimal ali pa odmajal.

K Peku je še zmerom zahajal, praznil šilca, odkimaval in pritrjeval, nikoli pa usta odprl.

Le župniku je odgovarjal, vendar kratko, odrezano in če je le kazalo, je tudi temu odgovoril samo s kretnjo.

„Zakaj ne razvežeš jezika?“ ga je nekoč župnik prav zlepa pobaral.

Tone je zapičil oči vanj, kot bi ne razumel njegovega vprašanja. Šele po dolgem premoru je izkolcal:

„Moj sin tudi ne spregovori!“ Z dlanmi si je pokrtil oči in izpod dlaní so zdrknile debele solze. To je bilo sedmo leto in na obletnico smrti Tonetovega sina.

Drugi dan so ga našli mrtvega in vsem se je zdelo, kot da je hotel ob smrtni uri spregovoriti: „Varujte se slepe ljubezni!“

ZLATA POROKA

Neki Japonec pride prvič v Evropo, kjer mu je bilo marsikaj nejasno in nerazumljivo. Nekega dne pa je vprašal svojega poslovnega prijatelja, katerega starši so obhajali ravno zlato poroko:

„Kaj pa je to — zlata poroka?“

„To pomeni, da so moji starši lepo in zvesto 50 let skupaj živeli.“ mu pojasni prijatelj.

„A, že razumem,“ pravi Japonc ves srecen. „In sedaj so torej vaši cenjeni starši sklenili, da se bodo poročili.“

Naše prireditve

NA PUSTNE PRIREDITVE VAS VABIJO:

Katoliško prosvetno društvo „Planina“ iz Sel gostuje v nedeljo 24. 2. 1956 ob 2 popoldne v Šmarjeti v Rožu z veseloigro:

„TROJEČKI“

Kdor bi se rad od srca nasmejal, naj te prireditve ne zamudi.

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici uprizori na pustno nedeljo, dne 3. marca ob pol 3. uri popoldne in na pustni torek, dne 5. marca ob pol 8. uri zvečer lepo veseloigro

„POSLEDNJI MOŽ“

Vsako leto smo se na pustni prireditvi pri šoštarju zelo dobro imeli. Zato pridite tudi letos, kajti za pravo pustno razpoloženje bo poskrbel pester spored prireditve.

VABILO

Farna mladina v Slov. Plajberku priredi v nedeljo, dne 24. II. 1957. ob 2. uri popoldne in ob 7. uri zvečer v gostilni Serajnik šaljivro „Lumpacij vagon“. Prijatelji poštene pustne zabave pristočno vabljeni.

Farna mladina

FARNA MLADINA V ŠT. JANZU V ROŽU

vabi na veseloigro

„STRIC V TOPLICAH“

v nedeljo, 24. februarja 1957, ob pol 3. uri popoldne pri Tišlerju.

Se obeta mnogo smeha in petja.

Nekateri za pust

Pred neko romarsko cerkvijo v gorah stoji potnik in bere napis na vratih: „Bog jim odpusti, ker ne vedo kaj delajo!“ Ko tako tam stoji in razmišlja, pride mežnar s platnom in zakrije ta napis. „Zakaj pa pokrivate ta napis?“, vpraša potnik mežnarja. Ta mu pa prav mirno odgovori in pravi: „Veste, poroka je napovedana!“

Sodnik vpraša ženo obtoženca: „Vi pravi, da ste žena obtoženca in da nočete pričati! — Imate kake dokaze za to pri sebi?“

Priča odgovori: „Pri sebi jih nimam, doma pa imam, tri fante in dve deklici, ali je to dovolj?“

Na pepelnično sredo maha nekdo proti domu malo nakajen in gluh je tudi! Pod pazduho nese precejšno ribo. Sreča ga znanec, pa ga vpraša: „Foltej, danes imaš pa precej nekaj v glavi?“ — Foltej pa mu pokaže ribo in pravi: „Ribo imam, ribo, pa prav debelo!“ — Ko znanec Folteja še nekaj vpraša in dobi spet narobe odgovor, se razjezi in mu zabrusi ne ravno lepo željo: „V . . . me piši!“ — pa mu Foltej prav prijazno reče: „Kar dobro bo in — dober kup!“

Neki stiskač, ki rad povsod cene tlači, pride k frizerju. — Ker je že precej gologlav, vpraša frizerja, če mu bo manj računal, ko nima več toliko las. Frizer pa mu smeje odgovori: „Nasprotno, še več bo zneslo, ker moram lase šele iskati in vsak las posebej meriti!“

Dva znanca se srečata. Porednež: „Včeraj sem pa tebe in tvojo ženo pri predstavi v kinu videl!“ — Pa mu odgovori Potuhnež: „Slučajno, slučajno, pa prosim ne povej ženil!“

Neka starejša žena se naveliča sedeti sama na neki zabavi. Pozno je že bilo, njen mlajši mož pa je ves čas plesal. Ko zaradi drugih gostov ni mogla drugače nagovarjati moža, da hoče domov, pa se prime z obema rokama za lice in toži, da jo naenkrat hudo bolijo zobje! Presenečeni mož pa ji ves zaskrbljen odgovori: „Saj sem ti že rekel, da ne dajaj zobovje zvečer pred spanjem v tako mrzlo vodo, da se potem prehladijo!“

Mladi Karel, že gimnazijec, edini sin, leži doma bolan v postelji. Na vrata potrka mlado prav lepo dekle. Ko ji odpre že starejša sivolasa žena in jo vpraša kaj želi, jeclja mlada lepotica: „Sem sestra od Karla in prosim dajte mu te cvetlice.“ — O lepo od vas, veseli me, da vas spoznam, jaz sem namreč njegova — mati!“

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ALBERTO MORAVIA:

Zdaj ni čas zato . . .

(Konec)

Bila je nizka sobana, v kateri se je bil zgostil dim in smrad po pečenju iz spodnje sobe. Pod stropom, ki si ga lahko dosegel, če si dvignil roko, je bila postavljena velika miza v obliki podkve. Za njo so sedeli sami moški, možaki srednje starosti, tramvajarji, ki so použivali svoje društveno kosilo. Na prvi pogled je bilo kazno, da so bili okajeni. Politrskih, litrskih poličev in dvo-litrskih steklenk „Chiantija“ nisi mogel pre-steti. Gostilničar nam je pogrnil mizo v ko-tu in nato smo naročili jedajo, vse tečne in težke stvari, po rimski navadi: testenine z ostrim sokom, goveji rep na masti, ovčeti-no in hladno svinjetino z ostrimi začim-bami. To se pravi, naročili so, kajti meni se je želodec dvigal od nervoznosti. Rekel sem: „Zame juho s cikoriijo“. Paolino se je začel takoj rehati. „Juho s cikoriijo, na večer praz-nika Befanel Gigi, zdaj pač ni čas zato!“ Skratka, burka se je začela znova.

Ni bolj zoprne stvari na svetu, kot ka-dar se kak bedast stavek kot žebelj zarine človeku v možgane. Besede: „Gigi, zdaj ni čas zato,“ so mi sedaj ponavljali vsi trije skupaj, za vsak nič: Amerikanec, ki je kot pravi dobrodušni Amerikanec sploh ni raz-umel, jo je ponavljal skoraj z neko než-nostjo; Paolino jo je izgovarjal s poudar-jeno zlobo ter se pri tem rehal z na stečaj odprtimi čeljustmi; Jole s prizvokom nad-ležnosti, kot da bi hotela reči: Ali si sploh na svetu? Gigi, zdaj ni čas zato! – Ni imelo smisla jim ugovarjati, kajti moji ugovori so izživali novo ponavljanje istega stavka. Re-kel sem: „Nehajte pri priči, sicer vas bom pretepel!“ – Oni nazaj: „Ti, pretepel? Am-pak Gigi, zdaj ni čas zato!“ – Ali pa sem začel z največjim mirom: „Ali veste, kaj ste vi?“ – Oni pa so me prekinili: „Ne po-vej nam, Gigi, zdaj ni čas zato!“ Bil sem na koncu potrpljenja in v meni je vse vrelo. Pa ni nič pomagalo; tudi če sem bil tih, so me začeli ogovarjati: „Čemu si tako tih in molčeč? Pa, zdaj ni čas zato!“

Jedača je prišla na mizo in oni so krepko jedli. Jaz pa se nisem niti dotaknil hrane, kajti, kot sem že dejal, nisem bil lačen. Pa še tu so se norčevali iz mene: „Gigi, ali nisi lačen? – Pa zdaj ni čas zato.“

Medtem je društveno kosilo pri bližnji mizi šlo proti koncu. Tedaj je eden izmed železničarjev vstal; bil je zajeten možak z rdečim obrazom in črnimi brki. Dvignil je v zrak kozarec. Takoj so vsi okrog podkva-ste mize zavpili: „Tišina, tišina.“ Tudi mi smo molknili in uprli poglede v moža-ka.

V eni roki je držal kozarec, v drugi pa list papirja. Od preobilno zavžitega vina se mu je jezik zapletal, ko je spregovoril: „In sedaj dragi, predragi prijatelji, vas prosim, da ste nekoliko pri miru, kajti rad bi vam prebral svojo skromno, a iskreno pesmico, ki sem jo zložil na čast našega društvenega kosila!“

F. GRIVŠKI: 10

Vozniki POVEST

Novica je šla kakor blisk po vasi. Najbolj je razveselila voznike. To noč so pili in peli ter razgrajali tako, da jih je v nedeljo žup-nik okregal. To pridigo so mu strašansko zamerili, najbolj pa Ludvik, ki je postal najvažnejša oseba v vasi.

Kar na mah je naselje oživel. Vozniki so pozabili na Ernesta in skrajšali vozove. Na preme so zavalili velike, široke truge, da bi v njih lahko vozili pesek. Večer za večerom so se sestajali v gostilni. Gospodinje so to-žile, da ni mož nikoli doma. „Moramo!“ so odgovarjali. „Kruh je kruh in Ludvik ima ključ od njega.“ Vpričo gostilničarja so se-stavljali predvsem seznam voznikov. Trije izpod gore: Gregor, Jurij in Petrov Janez, ker starega noga boli. Drugih ni treba. Če bo kaj vožnje, kupi Ludvik par konj in si preskrbi hlapca, Gregor pa tudi en par in če bo treba, vzame tudi on poganjača.

„Važno je to,“ je ugotovil Ludvik, „da bomo trdno skupaj držali. Nobenega vri-njenja ne potrebujemo! Mi sami bomo pre-vzeli vso vožnjo in odgovarjali za material in za mero.“ Ponudil se je, da bo sam ure-

Paolino, ki je bil ves višnjev v obraz od smeha, je v tem trenutku, ne vem zakaj in čemu, nenadoma planil kvišku in se glas-no zarežal: „Pesmico? Pa zdaj vendar ni čas zato!“

Pesnik, ki je med tem približal list papir-ja svojim očem, se je bliskovito kot kača okrenil in odvrnil: „Hej, ali to nam pra-viš?“

Namesto tega prokletega stavka je zdaj prav gotovo bil čas za molk in mirne obra-ze; onih je bilo dvajset, mi pa samo štirje, poleg tega so oni bili pijani, za nameček pa še zabiti, in prav gotovo niso mogli raz-umeti šale. Toda tudi Amerikanec je že bil vinjen. Tako se je še on pridružil Paolinu in zavpil, kot da bi bil obseden: „Gotovo, zdaj ni čas zato!“

Kar se je potem zgodilo, si prav lahko mislite. Pesnik in štirje njegovi najbolj bi-kasti, nasilni in okajeni tovariši so se kmalu preteče približali naši mizi, vpijoč: „Kdo pa ste? Kaj pa hočete od nas?“ Potem sem videl, kako je Paolino izginil pod mizo s svojim stolom vred, posledica krepkega pes-nikovega sunka, ki je zadel Paolina v sre-do prsi. Ostali štirje so se lotili Amerikanca in mene, čeprav se me cela reč ni tikala. Od podkvasite mize so se dvignili kriki: „Zalega! Kaj hoče ta zalega tu? Vrzite jih dol po stopnicah!“, vmes pa je bilo slišati Jole: „Na pomoč, ubili nas bodo, na po-moč!“

S pritličja so prihiteli natakariji, gostil-ničar in nekateri gostje. Zapodili so se v pretepajočo gručo, da nas ločijo. Sedaj je že vsa miza železničarjev vpila v zboru: „Zalega, zalega!“ Pesniku je tekla kri iz

Kako ie bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Razni ljudje

Boštjan iz Tuc je znal

Kar se da dognati, je bil v času pred le-tom 1848 bil Hribernik Boštjan v Tucah edini človek v radiški občini, ki je znal slo-vensko in nemško brati in pisati, ker je menda nekaj let hodil v šolo v Celovcu. On je tudi bil edini naročnik nekega nem-škega lista, ki je prinašal na Radiše novice iz širnega sveta. Zato ga je seveda daleč na-okoli vse spoštovalo. Če je bilo treba, je se-stavljaval pisma, prošnje in druge vloge za svoje sovaščane ter tolmačil in posredoval med ljudmi in oblastmi.

Leta 1848 se je grof Goess hotel znebiti starih kmečkih pravic na njegovih gozdo-vih. Te servitutne pravice so obsegale pašo določenega števila glav goveje živine, ovac in koz, sečnjgo gotove količine drv in dru-gega lesa, nadalje so imeli pravico do pri-mernega števila vozov stelje na leto. Ob-seg teh pravic se je ravnal po velikosti po-sameznih kmetij. Zato je grof ponudil vsa-

dil zadevo z inženirjem. Zastonj kajpada ne more, toda dobro ve, da možje ne bodo umazani!

„Roka roko umije!“ je pritrdil Gregor in naročil nov liter rebule, da bi pokazal go-stilničarju, kaj mislijo.

V mislih so našli vse kamnolome in pre-skrbeli parcele, kjer bi se dobil pesek. „Naj-bolje bo, če vse te parcele pokupimo! Gmaj-na je poceni in lastniki, ki so po večinoma delavci, bodo radi prodali. Če bodo kam-nolomi naši, nam noben vrag ne bo mogel do živega. Mi sami bomo narekovali cene!“

Gregorjev predlog se je zdel vsem zelo umesten. Živino bodo odprodali in z izku-pičkom pokupili svet. Dovolj bo, če bo v hlevu poleg konj le par krav. Sklep je že v enem tednu dozorel. „Gajzlana bratovšči-na“ je uspela, in ob njej se je najbolj grel Ludvik sam. Gregorju je prvemu padel v oči: objesten je postal in njegova hči je po-nosno nosila glavo, češ: Jaz sem pa nekaj več kot druge!

„Ta hiša vam bo še v nesrečo!“ je večkrat svarila Gregorjeva žena.

V par dneh so pripeljali po železnici o-rodje; čez teden so že zabijali v tla količke in naročili, naj začno voziti kamenje. Konji so se vzpenjali v gmajno, kjer so delavci lo-

nosa; Amerikanec se je razjaril in je divje udrihal na levo in na desno; jaz sem se po-skušal otresti dveh železničarjev, ki sta me obdelovala z udarci po glavi; in ta nebo-digatreba, Paolino, pa je sedel pod mizo in se drl kar naprej: „Zdaj ni čas zato!“

Skratka, konec je bil ta, da so nas med udarci, vpitjem in suvanjem vse štiri vrgli iz gostilne. Ko smo potem, vsi zdelani, našli eden drugega v gneči na Trgu Navona, se je Jole obesil za roko Amerikancu, ki se je potem napolnil naravnost proti Trgu Zana-delli. Tam je stal velikanski, dolg avtomo-bil, pol rdeč, pol žolt. Hotela sta vstopiti. S pogumom obupanca sem zagrabil Jole za roko in rekel: „Zdaj pa je konec, tako ali drugače, moraš me poslušati!“ Topot pa se je ona hotela pokazati razsodno: „Ampak Gigi, ali ne vidiš, da ni mogoče, da zdaj . . .“ Obotavljajoč je za trenutek pre-nehala, potem pa se je porogljivo nakrem-žila, skoraj kot da bi se ji upiralo, in kon-čala: „ . . . ni čas zato.“

Amerikanec je že sedel v avtomobilu in prižgal motor. Vstopila je tudi ona. Ame-rikanec se je obrnil in migajoč s kazalcem je dejal šaljivo: „Gigi, zdaj ni čas zato.“ Nato je avto odbrzel kot raketa. Sredi zapušte-nega trga sva ostala sama s Paolinom.

Razjarjen sem se obrnil proti Paolinu. Brez besede sem ga zgrabil za ovratnik suk-njica. On je ponavljal: „Ni zdaj čas zato, Gigi, zdaj ni čas zato!“ ter se poskušal osvo-boditi mojega prijema. Z velikim trudom so naju ločili šele nekateri mimoišleci; tudi dva stražnika sta prihitela, ko sta opa-zila pretep. Pa veste, kaj mi je rekel eden izmed stražnikov: „Ali mislite, da je zdaj čas zato, da se pretepata? Na večer Befane? Sram vaju bodi, pobalina, sedaj pa glej-ta, da zgineta!“ Tako se je tudi on nehote delal norca iz mene.

Sicer pa – kdaj bo prišel moj čas?

so tudi njemu odmerili del gozda, dočim ostala dva podložnika Gospe Svete nista do-bila ničesar.

Veseli Kos

Hanzej Kus, po domače Tratnik, je bil možak vesele narave in jezik mu je gladkeje tekkel kot roka, čeprav se je vse življenje pečal s sekanjem lesa. Ves teden je prebil po samotnih goščavah, ob nedeljah in praz-nikih pa je rad prišel med ljudi. Bil je velik prijatelj žgane kapljice in kadar ga je imel malce pod kapo, se mu je zbistril um ter razvezal jezik. V taberni (gostilni) je razdril prenekatero modro, ki se je ohranila med ljudmi še do danes: Plinka planka, doma pa kruha manjka; v taberni dobre vol'e, doma pa fižole; na njivi raste pra-prota, za mizo skače lakota; kilometer, kilo-gram, tega zlodja pa k'na poznam; dečva, kje si pa ti doma, da te nobeden ne pozna; ho, Marička, ti si zvička (zvita), prinesi ga še pol polička; moja ženka je pa Lenka, škoda, da je pijanka, k' raz sejem domov je hodi-la, v lužo se je zvrnila, da je vse krote ven spodila; sem snoč u ves bii, me je paver dobiu, me je tak' podiu, da sem grižo do-biu!

Rupan je »regiral«

V času od leta 1850 do 1925 je živel po raznih kajžah neki Rupan. Ni bil oženjen, gospodinjala mu je sestra Mojca, postrežljiva in pobožna ženska. Bil je srednje velike po-stave, s košatimi rumenimi brki pod no-som; skrbel je tudi zato, da je bil vedno čedno oblečen. Bil je tudi zgovoren; na vsa-kogar je napravil vtis resnega in razumnega človeka.

Bil je po poklicu tesar – samouk. Ker pa se pri delu ni maral pretegniti, je za delo vedno našel izurjene strokovnjake, on sam pa je igral vlogo mojstra. Prevzemal je te-sarska dela po Celovcu in okolici. Ponava-di je za prevzeta dela tudi sam preskrbel potrebni les, ki ga je poceni dobil pri kme-tih, ki so itak bili vedno v stiskah za denar. Razume se, da je on kot mojster prišel bo-gato na svoj račun.

Bil je pa tudi dovtipen človek in kadar je bil v veseli družini, ni prav nič zameril, če mu je kdo v obraz rekel „štathalter“ – to je namreč bil priimek, ki se ga je bil prijel, – ampak je celo sam zapel pesmico lastnega izdelka:

Rupan mi je ime,
Nuser se pišem,
imam pa še titel,
ki je z'lo imeniten.
Postave poznam,
zato pa regirati znam.

Rad je šel tudi za camarja po ženitova-njih (ojsetih) kjer je razdiral take, da se je vse smejalo, pod pogojem seveda, da je za-to dobil primerno plačilo v denarju. Bil pa je tudi po srcu dober človek. Prav rad je hodil za bolnike k raznim „čudodelni-kom“ in domačim „zdravnikom“ in „zdrav-nicam.“ Pri vseh teh opravkih pa ni nikoli pozabil na plosko steklenico žganja, ki je vedno tičala v njegovem žepu.

Pri gotovih hišah tudi nikdar ni pozabil priti na koline, ki so tu pri nas nekaj hišni praznik. Ponavadi se je prikazal na večer, ko je bilo glavno delo že opravljeno in so kvečjemu delali še klobase, da „poskusi, če so prav storjene in soljene.“ Ko je stopil v hišo, je zapel:

Men' so dan's pravl'
da ste pr' vas davl'
če je prašič bol (ali) prasica,
men' se sliši klobasica.
Buh vam pr' svinjah srečo daj,
želim vam vekomaj.

Priimki po značaju ljudi

V minulih časih so bili v navadi razni priimki, ki so jih gotovi ljudje dobili zaradi posebnih lastnosti svojega značaja ali pa po zunanosti. Tako je bil nek „lažnjivi To-mej“, ki se je vedno lagal; Štrik, ki je bil zvit, Bik, se je rad tepel; Kekej, ki se je tudi rad tepel, pa ni bil kaj prida močan. Nekoč so ga menda podrli na tla in ga hu-do pretepli. Pri tem so se pa čudili, da Ke-kej ni prav nič stokal pod krepkimi udar-ci, ki so neusmiljeno padali po njem. Šele ko so ga natančneje preiskali, so videli, da ima na sebi petero hlač, ki so blažile udar-ce . . .

(Dalje prihodnjič)

(Dalje prihodnjič)

SMIHEL PRI PLIBERKU

„Gašpar gre na božjo pot!“

In kam Vi na pustno prireditve? Pridite vsi k Šercerju v Smihel v nedeljo, dne 24. II. 1957, ob pol treh popoldne!

Katoliško prosvetno društvo v Smihelu pri Pliberku vam bo zaigralo lepo veselo-igro: „Gašpar gre na božjo pot“, komedijo v treh dejanjih. Na sporedu so še drugi šaljivi prizori. K obilni udeležbi vabijo igralci in društveni odbor.

Die Faschingstorte, bunt verziert, wird hier dem Vater präsentiert. Ja, dieser glaubt an Zauberei — doch Mutti schmunzelt: „Nichts dabei!“

...wir backen mit

mit den Bilderrezepten

Podnebje postaja milejše zaradi vedno bolj počasnega vrtenja zemlje?

Že daljšo vrsto let opažamo, zlasti pa v srednji Evropi, da postajajo zime bolj mile v primerjavi s preteklimi. Sprva so to poje-manje zim pripisovali nekemu določenemu ciklusu, ponavljajočem se vsakih sedem let. Sedaj pa meteorologi to možnost odklanjajo. Ta pojav so začeli spravljaliti v zvezo s poje-majočo rotacijo zemlje, kar zagovarjajo s točnimi meritvami, katere so baje izvedli.

Otoplitev podnebja, ki je lepo opazna, se ne razprostira samo nad Evropo, temveč jo zasledimo tudi daleč proti severu in jugu in sega celo v območje večnega ledu, na obeh tečajih. Strokovnjaki trdno zastopajo domnevo, da je rotacija (vrtenje zemlje okoli svoje osi) postala počasnejša. Začetek tega pa naj bi segal daleč nazaj v eno starejših dob zemeljske zgodovine kot posledica vplivov iz vseirja. To zastajanje rotacije pa je tako neznatno, da za enkrat še nima vpliva na naše računanje časa, pričenja pa se polagoma kazati v spremembi podnebnih prilik.

Kot tipičen znak te domneve navajajo po-rast južnih in jugozahodnih viharjev v ev-

ropskih širinah, kjer so hitrosti vetrov na-rasle od običajnih 40 km/h že na 70 km/h in več. V Angliji in severni Nemčiji so sa-mo v pretekli zimi zabeležili štirideset takih orkanskih viharjev iz te smeri, medtem ko so jih v preteklih letih komaj poznali.

Hkrati pa je povprečna temperatura v severnih širinah stalno rasla, kar lahko le-po ugotovimo in dokažemo s primerjavo povprečkov za posamezna leta:

v zimi 1951 por. temp. za 0,3° C

v zimi 1952 por. temp. za 0,45° C

v zimi 1953 por. temp. za 0,7° C

v zimi 1954 por. temp. za 0,93° C

Vsa ta opazovanja kažejo na precejšnje spremembe v podnebnju, mimo katerih sko-

raj ne moremo, ker so jasno in točno do-kumentirane. Težje pa si je ta pojav zado-voljivo pojasniti. So nekateri strokovnjaki, ki skušajo pojasniti to vprašanje s pojavlja-njem velikih jat meteoritov, ki močno pro-dirajo v našo atmosfero in vplivajo znatno na strukturne spremembe obtečajnih po-krajin.

noči so postavili stražo, da jih je čuvala. Še-le tedaj so ugotovili, da so pingvini prilezli iz kletke tako, da so plezali drug drugemu na ramena in tako prišli čez ograjo. Zadnji pa je moral ostati v kletki — verjetno pro-stovoljec.

ZAPOR NAJ NE BO PEKEL...

Za zločince v ZDA je življenje vsako leto udobnejše. Zadnja pridobitev jetnikov v Atlanti so plačane počitnice. Počitnice v za-poru seveda, vendar v posebnem oddelku — za dva do tri tedne na leto. Jetniki se po-čutijo lahko kot navadni počitniški gostje v hotelih; vstajajo, kadar se jim zljubi, zaj-trk, kosilo in večerjo si lahko naročajo kar po izbiri in zvečer uživajo v udobnih fo-teljih ob televizijskih sprejemnikih.

ZRELA LJUBEZEN

V zavetišču za stare ljudi v Parizu se je te dni poročil 90-letni vdovec Regis Challet. Nevesta je vdova Antonija Basuge, kateri je odzvonilo že 75 let. V cerkev je par spre-mljalo nad 100 starčkov in stark, ki so imeli skupaj več tisoč let. Na ohceti so se celo za-vrteli.

AVE-Mänchens Ratschläge für den Möbelkauf

Ein Möbel ist kein Kleidungsstück, das kurz nur in Verwendung steht, — ein Möbel bleibt bei dir zurück, auch wenn es außer Form gerät. Drum wähle AVE-Möbel doch, du wirst es nie bereuen. Ihr Anblick wird nach Jahren noch dein Aug', dein Herz erfreuen.

AVE-MÖBEL
STEINFELD IM DRAUTAL

Auslieferungslager:

Klagenfurt, Getreidegasse 1

Villach, Moritschstrasse

Wolfsberg, Hoher Platz 6

Lienz, Querlaube Hotel Post

Če želite

- službo dobiti ali nuditi
- stanovanje najeti ali dati v najem
- hišo kupiti ali prodati
- avto kupiti ali prodati
- motorno kolo kupiti ali prodati
- zakonskega druga poiskati

ali če želite nekaj, česar ne morete dobiti v krogu Vaših znancev dajte oglaš v

Naš tednik-Kronika

To je NAJCENEJŠA in NAJUSPEŠNEJŠA POT do izpolnitve Vaših želja

MALI OGLASI

VSAKA BESEDA STANE 1.10 S (IN 10% DAVKA)

Poudarjene besede in take z več kot 15 črkami stanejo 2.20 šil (in 10% davka). — Naročilo malih oglasov naslovite na upravo „Našega tednika“, kjer mora biti najkasneje do vsakega ponedeljka zvečer. Oglas morete naročiti tudi telefonsko (Celovec št. 43-58).

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT KAMMERLICHTSPIELE

Od 22. II. naprej zabavni pustni film: „Die zarte Falle“, (ni za mladino)

STADTTHEATER

22. do 25. II.: barvni film: „Das Donkosakenlied (Verlorene Heimat)“

26. do 28. II. CinemaScope barvni film: „Himmelfahrtskommando“ (ni za mladino)

PRECHTL

22. do 28. II. Franz Leharjeva svetovnoznana opereta v barvnem filmu: „Wo die Lerche singt“

VOLKSKINO

22. do 25. II.: „Liebe, Schnee und Sonnenschein“

26. do 28. II.: Mojstrsko delo francoske filmske umetnosti: „Der Engel, der ein Teufel war“ (ni za mladino)

WULFENIA

22. do 25. II.: „Alexander der Grosse“ je zelo lep CinemaScope-Barvni film, ki se ga spleča pogledati

26. do 28. II. CinemaScope-barvni film „Wichita“ (za mladino pre-povedano)

PLIBERK

23. do 24. II.: „Das fröhliche Dorf“ (ni za mladino)

26. do 27. II.: 10.000 Stunden unter dem Meer

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanah, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini „PRIN-ZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

J Črke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrengasse 14

Oglašuj
v našem listu!

V globoki žalosti sporočamo, da je naš dolgoletni sodelavec, gospod

Franc Fischer

NOVINAR IN SOTRUDNIK OGASNEGA ODDELKA

po težki bolezni dne 14. februarja 1957 v starosti 43 let v Deželni bolnici v Celovcu umrl.

Rajnega smo pokopali v soboto, dne 16. februarja 1957, ob 10. uri na celovškem pokopališču pri Sv. Martinu. Nato pa je bila sv. maša-zadušnica v cerkvi sv. Jožefa v Siebenhügel.

V njem smo izgubili zvestega sodelavnika, ki si je s svojimi izrednimi sposobnostmi in znanjem pridobil naklonjenost in simpatije podjetnikov celovških in beljaških tvrdk, svojih poslovnih prijateljev kakor tudi svojih sodelavcev.

Pokojnika bomo vedno ohranili v častnem spominu.

Zahvala

Ob težki izgubi našega sodelavnika se toplo zahvaljujemo vsem, ki so mu izkazali na dan pogreba zadnjo čast in se poslovili od pokojnika na mrtvaškem odru.

Prav posebno se zahvalimo preč. g. Alojziju Nemcu, ki je opravil pogrebne obrede in za njegov pretresljiv nagovor ob odprtem grobu ter preč. g. Janku Polancu za asistenco pri pogrebni svečanosti in za daritev sv. maše-zadušnice.

Nadalje se zahvaljujemo onim ožjim sodelavcem, ki so mu v zadnjih trenutkih njegovega življenja bili v oporo, ter vsem onim, ki so pokojnemu v njegovi bolezni izkazali lepa dejanja človekoljubja.

Ob grobu so se poslovili od rajnega tudi njegovi prijatelji, znanci in predstav-niki javnega in poslovnega življenja. Prisrčno se zahvaljujemo tudi za podarjene ven-ce kakor tudi vsem ostalim pogrebem za številno udeležbo pri pogrebu.

NAŠ TEDNIK — KRONIKA

Oglasni oddelek

Werbe- u. Anzeigenabteilung

Tudi v času izven belih tednov dobite v največji izbiri

preproge, pregrinjala, blago za pohištvo,

namizno in posteljno perilo

najcenejši v Teppichhaus

RADLMAYR
BELJAK - VILLACH - POSTGASSE